

Das Adysh-Tetraevangelium

Neu übersetzt und mit altgeorgischen Paralleltexten verglichen

von

Joseph Molitor

Johannes 6—10

6,1 Post hoc abiit¹ Iesus trans mare illud Galilaeam(*abl.!*)² versus Tiberiadis² (tiberia). 2 Et <intro>secutus-est³ illum populus multus, quia spectabant prodigia illa, quae faciebat⁴ super aegrotos⁵. 3 Gressus-est-ad (= ascendit)⁶ in-montem Iesus, et ibi consedit una-cum discipulis⁷. 4 Et fuit appropinquatus (= prope)⁸ dies-festus ille⁹ Iudaeorum (horiaj!)¹⁰. 5 Aspexit ocul[is] su[is] (= levavit oculos suos) Iesus et vidit populum¹¹ qui veniebat¹¹ ad-eum; dixit Philippo (p'ilipe): Unde eis-ememus¹² panem, ut manducent¹³? 6 Hoc¹⁴ eis-loquebatur tentando (*abl.!*)¹⁴; a-se (= ipse) sciebat quid (+ *igi*)¹⁵ in-animo-habebat facere (*term.*). 7 Respondit illi¹⁶ Philippus (p'ilippe)¹⁷: Ducentorum denariorum (*sg.*) panis non (*ver*) erit¹⁸ illis, etsi¹⁹ singillatim¹⁹ paucum quid²⁰ accipiat. 8 Dixit illi²¹ unus ex discipulis²², Andreas (andria)²³ Simon[is] (swimon)²⁴ petrae²⁵: 9 Est hic puer²⁶ unus²⁷, qui habet quinque subcinericios-panes (*sg.*)-hordei²⁸ et duos pisces (*sg.*); hoc autem quid est tantis (= tot) his (*sg.*)²⁹? 10 Eis-dixit³⁰ Iesus: Accumbere-facite (*verb.* accubitus [im]ponite)³¹ homines (*coll.*) istos³². Et³³ fuit magn[opere] (= valde) herbosus locus ille³³. Et accubuerunt³⁴ homines (*coll.*) cum-numero (= numero) quinque millia³⁴. 11 Et recepit³⁵ panem illum³⁵ Iesus³⁶, gratias-agebat et divisit³⁷ [con]vivis illis³⁷; isto [-modo] (= sic) quoque ex piscibus illis quantum[cum]que³⁸ volebant³⁸. 12 Et ut-primum saturati-sunt, dixit⁴⁰ discipulis illis⁴¹ suis: Congregate superfluum⁴² fragmentorum istorum (*sg.*)⁴², ut non (= ne)⁴³ pereat⁴⁴. 13 Collegerunt et impleverunt

¹ transgressus-est OT. — ² in-Galilaeam quod est Tiberiadis. — ³ sequebatur OT. — ⁴ operabatur OT. — ⁵ infirmos OT. — ⁶ et ascendit (*aor.*) OT. — ⁷ una-cum discipulis suis Tb; cum discipulis eius Op. — ⁸ appropinquatum Paska (pask'aj) illud (om illud Tb) OT. — ⁹ om ille Op. — ¹⁰ huriaj OT. — ¹¹ quia multus populus venit (*praes.*) OT. — ¹² ememus OT. — ¹³ + hi OT. — ¹⁴ hoc autem (om hoc autem Tb) loquebatur et (quia Tb) tentabat illum OT. — ¹⁵ om *igi* OT. — ¹⁶ ei-dixit OT. — ¹⁷ p'ilipe OT. — ¹⁸ satis est his-ne OT. — ¹⁹ ut unusquisque OT. — ²⁰ quoddam OT. — ²¹ ei-dixit Tb. — ²² + eius OT. — ²³ andrea OT. — ²⁴ frater ille (om ille Tb) Simon[is] (simon) OT. — ²⁵ Petri (petrē) OT. — ²⁶ puer hic Op. — ²⁷ om unus OT. — ²⁸ panes [qui] hordei (= hordeacei) OT. — ²⁹ sed hoc quid est ante tantos (coram tantis Tb) OT. — ³⁰ dixit illis OT. — ³¹ deponite (= disponite) OT. — ³² hos OT. — ³³ fuit autem (om autem Op) herba ingens in-loco illo OT. — ³⁴ consederunt homines (*coll.*) illi (om illi Op) cum-numero ut (= quasi) quinque millia circiter OT. — ³⁵ assumpsit panes illos OT. — ³⁶ + et OT. — ³⁷ et tradebat [eis] qui (+ *igi*) consederunt OT. — ³⁸ quantum OT. — ³⁹ + illi OT. — ⁴⁰ + Iesus Op. — ⁴¹ om illis OT. — ⁴² superflua illa (om illa Op) fragmenta (*sg.*) OT. — ⁴³ ne-forte quid OT. — ⁴⁴ + illi autem OT.

fragmentis illis duodecim⁴⁵ corbes (sg.) ex quinque illis hordei panibus⁴⁵, quae restaverunt (sg.) ex manducantibus illis⁴⁶. 14 Homines (coll.)⁴⁷ autem⁴⁷ illi ut-primum viderunt prodigium (= signum)⁴⁸ illud, quod operatus-est⁴⁸, loquebantur: Vere⁴⁹ hic est⁴⁹ propheta, qui venturus (veniendus) fuit⁵⁰ ad-regionem (= in mundum). 15 Iesus⁵¹ ut-primum animadvertit⁵¹ quia in-animo-habebant⁵² rapere eum⁵³, ut-forte facerent⁵⁴ regem (*praed.*) [e]vasit⁵⁵ deinde (= iterum)⁵⁵ ad-montem⁵⁶ versus unicus⁵⁶. 16 Et ut-primum advesperavit⁵⁷, degressi-sunt discipuli eius in-maribus⁵⁸ marginem⁵⁸. 17 Et insederunt (= conscenderunt)⁵⁹ in-navim, transibant⁶⁰ mare illud⁶⁰ ad-Capharnaum (kaparnaum)⁶¹ versus. Et⁶² ecce obtenebratum-est⁶³, et dum⁶⁴ nondum pervenerat (*verb.* perventus fuit)⁶⁵ ad-illos (*gen.*)⁶⁶ Iesus. 18 Et⁶⁷ mare⁶⁷ illud e (= a)⁶⁸ potentibus ventis [de]struebatur (= agitabatur)⁶⁸. 19 Et intraverant (*verb.* intrati fuerunt)⁶⁹ ut (= quasi) viginti quinque tantum⁷⁰ spatia (= stadia sg.)⁷¹ aut⁷² triginta, spectabant⁷³ Iesum, quia ambulabat⁷⁴ in-mari illo⁷⁵, et⁷⁶ appropinquavit⁷⁷ navi illi; tremefacti-sunt⁷⁸ magnopere (*verb.* magne)⁷⁸. 20 Et⁷⁹ dixit illis: Ego sum, ne timeatis. 21 Et⁸⁰ volebant ascensionem eius (= ut ascenderet ille)⁸¹ in-navim illam; et statim [per]venit (*aor.*)⁸² navis illa in-terram illam, in-quam⁸³ ibant. 22 E crastino populus ille, qui stetit trans mare illud, spectabat⁸⁴ quia alia navis non fuit ibi, at (= nisi) una⁸⁵ solum⁸⁶, in qua⁸⁷ fuerunt⁸⁸ discipuli illi⁸⁹ Iesu, quia⁹⁰ non intraverat (*verb.* intratus fuit)⁹¹ Iesus cum discipulis illis suis⁹² in-navim illam, at (= nisi)⁹³ discipuli illi⁹⁴ solum eius abierunt⁹⁵. 23 Aliae⁹⁶ naves veniebant⁹⁶ a-Tiberiade (tiberia), iuxta locum illum, ubi (+ *igi*) panem manducaverunt⁹⁷. 24 Et⁹⁷ ut⁹⁸ vidit populus ille quia⁹⁹ Iesus non ibi intro¹⁰⁰ est, et¹⁰¹ nec discipuli eius, sibi-verterunt¹⁰² navim illam et

⁴⁵ duodecim cophinos (sg.) fragmentis ex quinque illis panibus hordei OT. —
⁴⁶ quae (+ *igi* Op) restaverat illis qui (+ *igi*) manducaverunt OT. —
⁴⁷ homines (pl.) illi OT. — ⁴⁸ quod factum-est (*verb.* operatum-est *pass.*) prodigium Op. — ⁴⁹ hic est vere OT. — ⁵⁰ venerat (*verb.* ventus fuit) OT. — ⁵¹ Iesus (om Tb) autem animadvertit OT. — ⁵² veniebant Tb; venerunt Op. — ⁵³ *term.* OT. — ⁵⁴ + illum OT. — ⁵⁵ et (om Tb) recessit et abiit OT. — ⁵⁶ ad-montem ille solum unicus OT. — ⁵⁷ invesperavit OT. — ⁵⁸ ad-mare OT. — ⁵⁹ intraverunt OT. — ⁶⁰ et veniebant trans mare illud OT. — ⁶¹ kaparnaum Tb; kap'arnaum Op. — ⁶² + ut Tb. — ⁶³ crepusculum-tantum-fiebat OT. — ⁶⁴ om dum OT. — ⁶⁵ venerat (*verb.* ventus fuit) OT. — ⁶⁶ ad-eos (*term.*) OT. — ⁶⁷ mare autem Op. — ⁶⁸ e (= a) vento magno concitabatur OT. — ⁶⁹ + tantum (*verb.* intrati tantum fuerunt) OT. — ⁷⁰ om tantum OT. — ⁷¹ stadia (sg.) OT. — ⁷² vel OT. — ⁷³ et viderunt OT. — ⁷⁴ cum ambularet OT. — ⁷⁵ super mare (om illud) Op. — ⁷⁶ quia Op. — ⁷⁷ prope fuit (= prope factus est) OT. — ⁷⁸ illi autem pertimuerunt OT. — ⁷⁹ + ipse OT. — ⁸⁰ om et OT. — ⁸¹ ut-forte in<tro>ducerent illum OT. — ⁸² inventa-est OT. — ⁸³ quo<cumque> OT. — ⁸⁴ sciebant OT. — ⁸⁵ + illa OT. — ⁸⁶ om solum Tb. — ⁸⁷ in-qua OT. — ⁸⁸ + intrati (= intraverant) OT. — ⁸⁹ om illi OT. — ⁹⁰ et quia OT. — ⁹¹ intravit OT. — ⁹² om illis suis OT. — ⁹³ sed OT. — ⁹⁴ om illi OT. — ⁹⁵ intraverunt OT. — ⁹⁶ venerunt aliae quoque naves OT. — ⁹⁷ manducaverunt panem + quem benedixit Dominus et gratias-agebat OT. — ⁹⁸ ut-primum Tb; ubi (*temp.*) Op. — ⁹⁹ quoniam OT. — ¹⁰⁰ om intro OT. — ¹⁰¹ om et OT. — ¹⁰² restituerunt illi naves (coll.) illas (om illas Op) et venerunt ad Capharnaum (kap'arnaum) et (om et Tb) quaerebant Iesum OT.

ierunt ad-Capharnaum (kap[a]rnaum) ad proquirendum Iesum¹⁰². 25 Et ut-
 primum¹⁰³ invenerunt illum trans mare illud¹⁰⁴ dixerunt illi (*dat.*): Rabbi
 (hrabi)¹⁰⁵, quo-die (= quando) venisti hic (= huc)? 26 Respondit illis¹⁰⁶
 Iesus et eis-dixit¹⁰⁷: Profecto iustum (mart'liad mart'alsa)¹⁰⁸ loquor vobis,
 quaerebatis¹⁰⁹ me non<-tamen> propter¹¹⁰ prodigii visum¹¹⁰, sed quia
 manducastis ex pane illo¹¹¹, et saturati-estis. 27 Abite¹¹², operamini ne
 (= non) perituum (*adj.*)¹¹³ illud manducabile (perditionem illam mandu-
 cabilem), sed manducabile illud quod¹¹³ restabit¹¹⁴ in-vitam¹¹⁵ illam¹¹⁵
 aeternam, quod¹¹⁶ Filius hominis commodabit vobis. Quia hunc Pater
 obsignavit Deus. 28 Dixerunt illi (*dat.*): Quid faciemus, ut opera Dei
 operemur¹¹⁷? 29 Respondit illis¹¹⁸ Iesus et eis-dixit¹¹⁹: Haec sunt opera¹²⁰
 Dei, ut credatis in-illum qui¹²¹ misit me¹²¹. 30 Dixerunt¹²² illi (*dat.*)¹²²:
 Quid (= quod) prodigium facies¹²³, ut videamus et credamus¹²⁴? Quid
 operaberis¹²⁵? 31 Patres illi¹²⁶ manducaverunt¹²⁶ manna¹²⁷ illud in-deserto
 illo¹²⁷, sicut scriptum est: Panem caelorum¹²⁸ commodavit illis ad-mandu-
 candum (*term.*). 32 Dixit illis Iesus: Profecto iustum (mart'liad mart'alsa)¹²⁹
 loquor vobis: Non<-tamen>¹³⁰ Moyses (mose) commodavit vobis panem
 illum¹³¹ a-<super>caelo (*abl.*), sed Pater meus commodabit¹³² vobis panem
 a-<super>caelo verum¹³³. 33 Quia panis per Deum (= a Deo)¹³⁴ est qui
 descendit (*praes.*)¹³⁵ a-<super>caelo, et vitam tradit¹³⁶ regioni (= mundo).
 34 Ei-dixerunt¹³⁷: Domine, da¹³⁸ nobis panem illum in-omni tempore¹³⁸.
 35 Dixit autem¹³⁹ illis Iesus: Ego sum panis vitae, qui veniet ad-me, non
 esuriet, et qui credet in-me (*verb.* cui credibilis-ero ego)¹⁴⁰, nequaquam
 sitiet. 36 Sed quia¹⁴¹ dixi vobis quia¹⁴¹ vidistis¹⁴² me et non creditis.
 37 Omne (omnis) quod (quem) commodabit mihi Pater¹⁴³, ad-me veniet,
 et [eum] qui veniet ad-me, non expellam foras. 38 Quia degressus-sum
 a-<super>caelo, non<-tamen> quomodo-forte¹⁴⁴ voluntatem meam faciam,
 sed voluntatem eius, qui misit me¹⁴⁴. 39 Haec¹⁴⁵ est voluntas mittentis me
 (*verb.* missoris mei)¹⁴⁶, quia¹⁴⁷ omne quod (omnis quem) commodavit¹⁴⁸
 mihi Pater¹⁴⁹, non perdam ex illis¹⁵⁰, sed suscitabo¹⁵¹ illud (illum) in-die

¹⁰³ om ut-primum OT. — ¹⁰⁴ + et OT. — ¹⁰⁵ rabi OT. — ¹⁰⁶ om illis OT. —
¹⁰⁷ + illis OT. — ¹⁰⁸ amen amen OT. — ¹⁰⁹ quaeritis Op; quaeritis Tb. —
¹¹⁰ ut (quia Tb) videatis (vidistis Tb) prodigia (= signa) OT. — ¹¹¹ ex
 panibus illis OT. — ¹¹² om abite OT. — ¹¹³ escam perituram, sed escam
 quae OT. — ¹¹⁴ manet OT. — ¹¹⁵ ad-vitam: om illam OT. — ¹¹⁶ quam
 OT. — ¹¹⁷ operemur opus Dei OT. — ¹¹⁸ om illis OT. — ¹¹⁹ + illis OT. —
¹²⁰ hoc est opus OT. — ¹²¹ quem (+ *igi*) ille misit OT. — ¹²² et (om Tb) illi dixerunt
 OT. — ¹²³ operaris (= facis) OT. — ¹²⁴ + in-te OT. — ¹²⁵ operaris OT. — ¹²⁶ nostri
 manducabant OT. — ¹²⁷ manna (om illud) super desertum OT. — ¹²⁸ a-<super>-
 caelo OT. — ¹²⁹ amen amen OT. — ¹³⁰ om tamen OT. — ¹³¹ om illum OT. —
¹³² commodavit OT. — ¹³³ verum a-<super>caelo OT. — ¹³⁴ Dei OT. — ¹³⁵ de-
 gressus-est OT. — ¹³⁶ commodavit vitam OT. — ¹³⁷ dixerunt illi (*dat.*) OT. —
¹³⁸ semper commoda nobis panem hunc OT. — ¹³⁹ om autem OT. — ¹⁴⁰ *verb.* cui
 credibile-erit meum OT. — ¹⁴¹ om quia^{1,2} OT. — ¹⁴² videbitis Op. — ¹⁴³ + meus
 OT. — ¹⁴⁴ ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem mittentis me (*verb.* missoris
 mei) OT. — ¹⁴⁵ quia haec OT. — ¹⁴⁶ + Patris OT. — ¹⁴⁷ ut OT. — ¹⁴⁸ commodabit
 Op. — ¹⁴⁹ om Pater OT. — ¹⁵⁰ ex illo Tb. — ¹⁵¹ suscitem OT.

illo postremo¹⁵². 40 Haec¹⁴⁵ est voluntas Patris mei, ut omnis¹⁵³ qui videbit¹⁵⁴ Filium et credet in-illum¹⁵⁵, accipiat¹⁵⁶ vitam aeternam. 41 Murmurabant propter illum Iudaei illi, quia dixit: Ego sum panis ille degressus¹⁵⁷ (*verb.* descensus) a-⟨super⟩caelo¹⁵⁷. 42 Et loquebantur: Non hic est¹⁵⁸ Iesus¹⁵⁹, filius Ioseph (ioseph'isi)¹⁶⁰ cuius novimus¹⁶¹ matrem et patrem¹⁶¹? Nunc¹⁶² quomodo loquitur¹⁶²: Quoniam ego¹⁶³ a-caelo¹⁶⁴ degressus-sum? 43 Respondit Iesus et dixit illis: Cur¹⁶⁵ murmuratis¹⁶⁵ invicem? 44 Nemini (*ver vis*) potestas-est (= nemo potest) venire ad-me, nisi¹⁶⁶ Pater, qui emisit¹⁶⁶ transportaverit (= attraxerit)¹⁶⁷ illum¹⁶⁸, et ego suscitabo illum in-die illo postremo¹⁶⁹. 45 Scriptum est in-prophetis¹⁷⁰: Et¹⁷¹ erunt omnes perdocti (= edocti) per Deum¹⁷². Omnis qui audierit¹⁷³ e (= a) Patre¹⁷⁴ et didicerit¹⁷⁵, veniet ad-me. 46 Non-⟨tamen⟩ Patrem quis vidit (*verb.* pater a-quo[dam] visus-est), at (= nisi) qui (+ *igi*)¹⁷⁶ est e (= a) Deo¹⁷⁷, ille¹⁷⁸ vidit Patrem. 47 Profecto iustum (mart'liad mart'alsa)¹⁷⁹ loquor vobis: Qui credet¹⁸⁰, recipiet¹⁸¹ vitam illam¹⁸² aeternam. 48 Ego sum panis vitae. 49 Patres vestri manducaverunt manna in-deserto¹⁸³ et exstirpati-sunt. 50 Hic est panis ille¹⁸⁴ a-⟨super⟩caelo degressus (*verb.* descensus)¹⁸⁴. Quia¹⁸⁵ qui manducaverit ex hoc¹⁸⁵, non morietur. 51 Ego sum panis vivus¹⁸⁶ qui a-⟨super⟩caelo degressus-sum; qui¹⁸⁷ manducaverit ex pane hoc¹⁸⁷, vivet [usque] ad aeternitatem; et panis ille¹⁸⁸, quem ego tradam¹⁸⁹ caro mea est, quam ego tradam propter¹⁹⁰ vitam regionis (= mundi)¹⁹⁰. 52 Contraierunt¹⁹¹ invicem Iudaei illi, et loquebantur: Quomodo¹⁹² praevalens est (= potest) hic¹⁹² commodare nobis (*term.*) carnem illam¹⁹³ suam [ad-manducandum]¹⁹⁴? 53 Dixit illis Iesus: Profecto iustum¹⁹⁵ loquor vobis: Nisi¹⁹⁶ manducaveritis carnem Filii hominis, et biberitis sanguinem eius, non habebitis vitam in-vobismetipsis (*verb.* capitum vestrorum)¹⁹⁷. 54 Qui manducaverit¹⁹⁸ carnem meam, et biberit¹⁹⁹ sanguinem meum, habebit vitam aeternam; ego²⁰⁰ suscitabo illum in-die²⁰¹ illo postre-

¹⁵² in-postremo illo die OT. — ¹⁵³ om omnis OT. — ¹⁵⁴ spectabit OT. — ¹⁵⁵ in-eum Tb. — ¹⁵⁶ habeat OT. — ¹⁵⁷ qui a-⟨super⟩caelo degressus-sum OT. — ¹⁵⁸ estne OT. — ¹⁵⁹ om Iesus Tb. — ¹⁶⁰ iosebisi Op. — ¹⁶¹ patrem nos novimus OT. — ¹⁶² quomodo igitur loquitur nunc hic OT. — ¹⁶³ om ego OT. — ¹⁶⁴ a-⟨super⟩caelo OT. — ¹⁶⁵ ne murmuretis OT. — ¹⁶⁶ si-⟨igitur⟩ non me-mittens Pater (Pater me-mittens Tb) meus OT. — ¹⁶⁷ conduxerit OT. — ¹⁶⁸ + ad-me OT. — ¹⁶⁹ in-postremo die OT. — ¹⁷⁰ in-[illo] prophetarum Tb. — ¹⁷¹ quoniam OT. — ¹⁷² a-Deo (*gmertiv* Op!) docti OT. — ¹⁷³ audivit OT. — ¹⁷⁴ + meo Tb. — ¹⁷⁵ didicit Op. — ¹⁷⁶ om *igi* OT. — ¹⁷⁷ fuit cum Deo OT. — ¹⁷⁸ hic OT. — ¹⁷⁹ amen amen OT. — ¹⁸⁰ + in-me (*verb.* meum) OT. — ¹⁸¹ habebit ille OT. — ¹⁸² om illam OT. — ¹⁸³ super desertum OT. — ¹⁸⁴ qui a-⟨super⟩caelo degressus-est OT. — ¹⁸⁵ ut si-⟨igitur⟩ aliquis manducaverit ex hoc (illo Op) OT. — ¹⁸⁶ [qui] vitae (= vivus) OT. — ¹⁸⁷ si-⟨igitur⟩ aliquis manducaverit (manducaverint (!) Op) ex hoc pane OT. — ¹⁸⁸ om ille OT. — ¹⁸⁹ trado Tb. — ¹⁹⁰ regioni (= mundo) propter vitam Tb. — ¹⁹¹ se-obiurgabant OT. — ¹⁹² quomodo (+ num Op) potestas-est huic (= potest hic) OT. — ¹⁹³ om illam OT. — ¹⁹⁴ + ad-manducandam Ad' OT. — ¹⁹⁵ amen amen OT.; von da ab Lücke in Op bis V. 69. — ¹⁹⁶ si-⟨igitur⟩ non Tb. — ¹⁹⁷ *verb.* capitis vestri Tb. — ¹⁹⁸ autem manducabit Tb. — ¹⁹⁹ bibet Tb. — ²⁰⁰ et ego Tb.

mo²⁰¹. 55 Quia caro mea verus est cibus²⁰², et sanguis meus verum est poculum (= potus)²⁰³. 56 Qui²⁰⁴ manducaverit²⁰⁴ carnem meam, et biberit²⁰⁵ sanguinem meum²⁰⁶, mecum <per>habitat²⁰⁷ et ego cum illo. 57 Sicut misit me Pater²⁰⁸ vivus, et ego²⁰⁸ vivus sum cum Patre²⁰⁹; et qui manducaverit²¹⁰ carnem meam²¹⁰, ille²¹¹ vivet <foras->de²¹¹ me. 58 Hic est panis a-<super>caelo²¹² degressus (*verb.* descensus)²¹², non isto[-modo] quomodo (+ *igi*) (= sicut) manducaverunt patres vestri manna illud, et exstirpati-sunt. Qui²¹³ manducaverit panem hunc²¹³ vivet [usque] ad aeternitatem. 59 Hoc loquebatur populo illi in docendo illo (= cum doceret) in-Capharnaum (kap'arnaum)²¹⁴. 60 Et²¹⁵ multi ex discipulis eius ut-primum²¹⁶ audierunt²¹⁷, loquebantur²¹⁸ et²¹⁹ dixerunt²¹⁹: Durum est verbum istud²²⁰; quis poterit²²¹ audire istud²²²? 61 Ut-primum animadvertit²²³ Iesus a-semetipso (*verb.* a-capite suo)²²⁴ quoniam²²⁵ murmurant propter²²⁶ illum discipuli illi eius²²⁶, eis-dixit²²⁷: Istud scandalizat vos²²⁸? 62 Nunc²²⁹ si-<igitur> videritis Filium hominis, quia²³⁰ ascendet²³⁰, ubi²³¹ fuit prius? 63 Spiritus est revivificans, caro²³² nihil proficit²³²; verbum²³³ quod²³³ loquebar ego²³⁴ vobis, spiritus est²³⁵ et vita est²³⁶. 64 Quia²³⁷ sciebat²³⁸ Iesus ab initio²³⁹ qui sunt (= essent)²⁴⁰, qui non credent (= crederent)²⁴¹ et quis est (= esset), qui²⁴² tradit (= traderet) illum²⁴². 65 Et dixit²⁴³: Propter illud loquebar vobis²⁴³ quoniam²⁴⁴ nemo (*ver vin*)²⁴⁵ veniet²⁴⁵ ad-me, nisi²⁴⁶ traditum erit (= fuerit)²⁴⁷ ei (*verb.* ad-eum) per Patrem meum (= a Patre meo)²⁴⁸. 66 <Foras->de hoc²⁴⁹ multi ex discipulis eius retro-steterunt²⁵⁰, et non se-vertebant cum illo²⁵⁰. 67 Dixit Iesus duodecim illis discipulis²⁵¹: Numquid igitur vos quoque vultis abire (*term.*)²⁵²? 68 Respondit²⁵³ Simon (swimon)²⁵⁴ Petrus (petre) et ei-dixit: Domine, quo (*vidre*)

²⁰¹ in-postremo die Tb. — ²⁰² cibus est Tb. — ²⁰³ poculum (= potus) est Tb. — ²⁰⁴ et qui manducabit Tb. — ²⁰⁵ bibit Tb. — ²⁰⁶ + ille Tb. — ²⁰⁷ permanens est Tb. — ²⁰⁸ vivus Pater et ego + quoque Tb. — ²⁰⁹ per (!) Patrem Tb. — ²¹⁰ manducabit ex me Tb. — ²¹¹ ille quoque vivet per Tb. — ²¹² qui a-<super>caelo degressus-est Tb. — ²¹³ qui autem manducabit hunc panem Tb. — ²¹⁴ hoc dixit intra synagogam (= in synagoga) et docebat in-Capharnaum (kap'ernaom) Tb. — ²¹⁵ om et Tb. — ²¹⁶ qui Tb. — ²¹⁷ + hoc Tb. — ²¹⁸ ei-loquebantur Tb. — ²¹⁹ om et dixerunt Tb. — ²²⁰ hoc Tb. — ²²¹ cui potestas-est (= quis potest) Tb. — ²²² illud Tb. — ²²³ noverat Tb. — ²²⁴ spiritu suo (*instr.*) Tb. — ²²⁵ quia Tb. — ²²⁶ discipuli eius propter illum Tb. — ²²⁷ et dixit illis Tb. — ²²⁸ hoc vos-scandalizat-ne Tb. — ²²⁹ om nunc Tb. — ²³⁰ ascendentem Tb. — ²³¹ + quoque Tb. — ²³² carnes autem ad-nihilum utiles sunt Tb. — ²³³ verba quae Tb 1329. — ²³⁴ om ego Tb 1329. — ²³⁵ sunt Tb 1329. — ²³⁶ om est Tb 1329. — ²³⁷ sed sunt aliqui ex vobis qui non credunt Tb 1329. — ²³⁸ noverat Tb 1329. — ²³⁹ a primo (= ab initio) Tb 1329. — ²⁴⁰ sunt + illi Tb 1329. — ²⁴¹ non (om non 1329) credunt (= credant) Tb 1329. — ²⁴² traditor (*verb.* tradens) eius Tb 1329. — ²⁴³ eis-loquebatur propter hoc dixi vobis Tb 1329. — ²⁴⁴ om quoniam Tb. — ²⁴⁵ nemini potestas-est (non potestas-ei-est 1329) venire (*term.*) Tb 1329. — ²⁴⁶ si-<igitur> non Tb 1329. — ²⁴⁷ traditum est Tb; est commodatum 1329. — ²⁴⁸ e(= a) Patre meo Tb 1329. — ²⁴⁹ propter hoc 1329. — ²⁵⁰ retro-se-verterunt et iam-non cum illo ambulabant Tb 1329. — ²⁵¹ om discipulis Tb 1329. — ²⁵² abire (*gen.*) Tb 1329. — ²⁵³ + illi (*dat.*) Tb. — ²⁵⁴ simon Tb 1329.

ambulabimus²⁵⁵? Verbum²⁵⁶ vitae aeternae habes²⁵⁷; 69 et nos credidimus et te-agnovimus (*aor.*)²⁵⁸, quia tu es Christus (k'riste)²⁵⁹ Filius Dei²⁶⁰. 70 Respondit illis Iesus²⁶¹: Non²⁶² vos duodecim²⁶² selegi²⁶³, et unus ex vobis daemon (= diabolus) est? 71 Et loquebatur²⁶⁴ propter²⁶⁵ Iudam Simonis (swimonis) Iscariotem (skarioteli)²⁶⁶, quia ille²⁶⁷ in-animo-habebat tradere eum, et²⁶⁸ ille²⁶⁸ fuit²⁶⁹ ex duodecim²⁷⁰.

7,1 Et¹ post hoc se-vertebat Iesus in-Galilaea; quia² non volebat in Iudaea se-verttere (*verb.* quomodo-forte in-Iudaea se-vertebat)³ quia quaerebant illum⁴ Iudaei illi occidere⁴. 2 Et fuit⁵ propinquus⁶ dies-festus ille Iudaeorum⁷ tabernaculationis (= Scenopegiae)⁸. 3 Dixerunt illi (*dat.*) fratres eius: Abi⁹ abhinc et i¹⁰ ad-Iudaeam, ut discipuli illi¹¹ videant opera ista¹², quae¹³ operaris. 4 Quia non¹⁴ est qui ad-absconditum (= occulte) quid quis (non... quis = nemo) operatur (= facit)¹⁴, et demonstrat (*praes. cons.*)¹⁵ semetipsum (*verb.* caput suum) audacem esse¹⁵. Si <-igitur> istud¹⁶ operaris, manifesta temetipsum (*verb.* caput suum) regioni (= mundo). 5 Quia fratres¹⁷ eius quoque non (+ *ve*)¹⁷ crediderunt in-eum. 6 Dixit illis¹⁸ Iesus: Tempus meum nondum pervenit (*verb.* perventum est); vestrum autem tempus in-omni tempore¹⁹ praeparatum est. 7 Non (*ver*)²⁰ potestas-est regioni huic²¹ (= potest mundus hic) odisse vos (*nom.*)^{21a}; me autem odit (*verb.* ego autem ei-odio-sum), quia convincio²² illum quia²² opera sua (= eius)²³ mala sunt. 8 Vos ascendite²⁴, ego²⁵ non ascendam in-diem-festum hunc²⁵, quia meum tempus²⁶ nondum impletum²⁷ est. 9 Hoc²⁸ ut-primum dixit, ipse²⁸ <con>stetit²⁹ ibidem³⁰ in-Galilaea. 10 Ubi-primum³¹ ascenderunt fratres eius³², tunc a-se (= ipse) quoque³³ ascendit (*aor.*) in-diem-festum³⁴ illum³⁴, non manifeste³⁵, sed occulte (*verb.* ut-[abs]conditus). 11 Et Iudaei illi³⁶ quaerebant³⁷ in-die-festo illo, et loquebantur: Ubi num est ille?

²⁵⁵ ad-quem ibimus Tb 1329. — ²⁵⁶ quia verbum Tb. — ²⁵⁷ + tu Tb. — ²⁵⁸ a-nobis-agnitum-est (= agnovimus) OT 1329. — ²⁵⁹ k'ristē (om Op?) Tb 1329. — ²⁶⁰ + vivi OT 1329. — ²⁶¹ respondit Iesus et dixit illis OT. — ²⁶² nonne (non ego?) duodecim vos OT. — ²⁶³ selegi-ne OT. — ²⁶⁴ loquebatur autem OT. — ²⁶⁵ om propter OT. — ²⁶⁶ Iudam Simonis (simonisi) Iscariotam (iskarioteli) OT; + et ille fuit unus ex duodecim Tb. — ²⁶⁷ hic Op. — ²⁶⁸ qui Op. — ²⁶⁹ + unus OT. — ²⁷⁰ om et ille... duodecim Tb.

¹ om et OT. — ² et OT. — ³ ire (*term.*) in-Iudaeam (ad-Iudaeam Op) OT. — ⁴ Iudaei occidere illum OT. — ⁵ fuit autem OT. — ⁶ appropinquatus Op. — ⁷ + quod fuit (est Tb) OT. — ⁸ tentorium-ponendi OT. — ⁹ de-apage (= descende) OT. — ¹⁰ abi OT. — ¹¹ discipuli quoque tui Op; discipuli tui quoque Tb. — ¹² tua OT. — ¹³ + tu Op. — ¹⁴ nemo ad-[abs]conditum (= occulte) quiddam operatur OT. — ¹⁵ vult quomodo-forte (ut-forte Tb) revelatus sit OT. — ¹⁶ hoc OT. — ¹⁷ nec (nec [amplius] Op) fratres eius OT. — ¹⁸ illi (*dat.*) Op. — ¹⁹ quandoque OT. — ²⁰ quia non (*ver*) Op. — ²¹ om huic OT. — ^{21a} *term.* OT. — ²² ego testor propter illum quoniam (quia Tb) OT. — ²³ eius OT. — ²⁴ + in-diem-festum hunc OT. — ²⁵ ego autem non ascendo in-diem-festum illum OT. — ²⁶ tempus meum OT. — ²⁷ consummatum OT. — ²⁸ dixit illis et OT. — ²⁹ permansit OT. — ³⁰ om ibidem OT. — ³¹ et ut-primum OT. — ³² + in-diem-festum illum OT. — ³³ ipse quoque Iesus OT. — ³⁴ om in-diem-festum illum OT. — ³⁵ palam (*verb.* ut-permanifestatus) OT. — ³⁶ Iudaei autem OT. — ³⁷ + illum Tb.

12 Et murmur³⁸ fuit inter populum illum propter illum³⁸. Quidam loquebantur quoniam³⁹ bonus est⁴⁰; alii⁴¹ loquebantur: Non, sed decipit (= seducit) populum hunc⁴². 13 Et nemo (*ver vin*)⁴³ palam (*verb. ut-revelatus*) loquebatur propter illum (= de eo) propter metum Iudaeorum. 14 Indimidiatione⁴⁴ tantum illius diei-festi⁴⁴, ascendebat⁴⁵ Iesus in-templum illud⁴⁶, et docebat. 15 Et⁴⁷ demirabantur⁴⁸ Iudaei illi, et loquebantur: Quomodo <num>⁴⁹ librum (= litteras) novit hic quia ab-eo-doctum-est secundum (*mebr* = κατὰ c. acc.) non? (= quia non didicit secundum [nos?])⁴⁹. 16 Respondit illis Iesus et eis-dixit: Meum hoc magisterium (= doctrina) non est meum, sed eius⁵⁰ est, qui misit me⁵⁰. 17 Si<-igitur> volet⁵¹ aliquis voluntatem eius facere (*term.*)⁵², animadvertet⁵³ magisterium hoc⁵⁴, si (= utrum) ex Deo est⁵⁵, aut (= an) ego a-memetipso (*verb. a-capite meo*) loquor. 18 Qui⁵⁶ a-semetipso (*verb. a capite suo*) loquitur (*praes. cons.*)⁵⁷ gloriam suimetipsius (*verb. capitis sui* = suam ipsam) quaerit (*praes. cons.*), quia qui⁵⁸ quaerit gloriam mittentis se (*verb. missoris sui*), ille verus (= verax) est, et dolus⁵⁹ non est cum illo. 19 Non⁶⁰ Moyses (mose) commodavit vobis legem, et nemo ex vobis facit legem illam⁶¹? Cur quaeritis me occidere? 20 Responderunt⁶² populus ille et ei-dixit: Daemon est tecum; quis quaerit te occidere (*term.*)? 21 Respondit Iesus et dixit illis: Unum opus operatus-sum⁶³, et miramini⁶⁴. 22 Propter hoc Moyses (mose) commodavit vobis circumcidere (= circumcisionem) — quia⁶⁵ non⁶⁵ ex Moyse (mose)⁶⁶ fuit⁶⁷, sed ex patribus illis⁶⁸ — et in⁶⁹ die sabbati (*verb. in-sabbato*)⁶⁹ circumciditis (*it.*)⁷⁰ hominem⁷⁰. 23 Si<-igitur> circumciditur homini (= homo)⁷¹ in-die sabbati (*verb. in-sabbato*)⁶⁹, ut lex illa Moysis (mosesi) ne-forte (= non) solvatur⁷², ad-me⁷³ cor furit vobis⁷³, quia perfecte⁷⁴ hominem revivificavi (= sanum feci) in sabbato⁷⁵. 24 Ne cum-oculorum-[a]peritione iudicetis⁷⁶, sed iustum iudicium iudicate. 25 Loquebantur aliqui (= quidam) ex Hierosolymitanis (ierusalemeli): Non hic ille⁷⁷ est⁷⁸ quem⁷⁹ quaerebant occidere? 26 Ecce⁸⁰ en⁸¹ palam (*verb. ut-revelatus*)

³⁸ fuit multum (om multum Tb) murmur propter illum (om propter illum Tb) inter populum (+ propter illum Tb) OT. — ³⁹ om quoniam OT. — ⁴⁰ + ille OT. — ⁴¹ et alii Op; alii autem Tb. — ⁴² om hunc OT. — ⁴³ nemo (*ara vin*) OT. — ⁴⁴ et ut-primum dies-festus ille dimidiatus tantum est OT. — ⁴⁵ ascendit (*aor.*) OT. — ⁴⁶ ad-templum: om illud OT. — ⁴⁷ om et Op. — ⁴⁸ mirabantur OT. — ⁴⁹ ergo hic libros (librum Tb) novit ut-indoctus OT. — ⁵⁰ mittentis me (*verb. missoris mei*) OT. — ⁵¹ om volet OT. — ⁵² faciet OT. — ⁵³ agnoscet OT. — ⁵⁴ illud Tb. — ⁵⁵ quomodo quid (= quod) est a Deo est (= sit; om Op) OT. — ⁵⁶ quia qui OT. — ⁵⁷ eis-loquitur (*praes. cons.*) Op. — ⁵⁸ qui autem OT. — ⁵⁹ falsitas OT. — ⁶⁰ aut non (= nonne) OT. — ⁶¹ om illam OT. — ⁶² responderit OT. — ⁶³ + inter vos Tb. — ⁶⁴ omnes (+ propter hoc Op) miramini OT. — ⁶⁵ non <-tamen>: om quia OT. — ⁶⁶ mosē Tb. — ⁶⁷ est OT. — ⁶⁸ om illis OT. — ⁶⁹ in-sabbato (om in-die) OT. — ⁷⁰ circumciditur (*it.*) homo OT. — ⁷¹ circumcisionem accipit (*it.*) homo OT. — ⁷² non evanescat lex Moysis (mosēs) OT. — ⁷³ me culpatisne OT. — ⁷⁴ omnino (+ ve) OT. — ⁷⁵ revivificavi hominem in-sabbato OT. — ⁷⁶ iudicetis (thesaurizetis? Tb) cum-oculorum [pate]factione OT. — ⁷⁷ om ille OT. — ⁷⁸ estne OT. — ⁷⁹ + igit OT. — ⁸⁰ et ecce Op. — ⁸¹ + hic Tb.

loquitur, et nihil loquitur isti⁸²? Numquid <si>⁸³ vere agnoverunt (*verb.* ab-
iis-agnitum-est)⁸⁴ principes illi⁸⁵ quoniam hic est Christus (k'ristē) ille⁸⁶?
27 Sed hunc novimus, unde⁸⁷ est (= sit); Christus autem ille⁸⁸, quando⁸⁹
venerit⁸⁹, nemo scit⁹⁰ unde erit (= sit)⁹¹. 28 Clamorem-fecit (= exclamavit)
Iesus in templo illo: doce(b)at⁹² et eis-loquebatur: Et me nostis et scitis⁹³,
unde sum (*vari* = sim)⁹⁴, et a-memetipso (*verb.* a-capite meo) non veni (*verb.*
ventus sum), sed verus (= verax) est⁹⁵, qui⁹⁶ misit me, quem (+ *igi*)⁹⁷ vos
non nostis. 29 Ego⁹⁸ novi illum, quia ex (= ab) illo⁹⁹ sum, et ille misit me.
30 Et¹⁰⁰ in-animo-habuerunt eum apprehendere (*verb.* eius apprehensio-
nem)¹⁰⁰, et¹⁰¹ prodivit (= exiit) e manibus eorum¹⁰¹, et nemo tetendit¹⁰²
ad-eum manum¹⁰², quia nondum pervenerat (*verb.* perventum fuit) tempus
(= hora) eius. 31 Et multi ex illo populo¹⁰³ crediderunt in-eum¹⁰⁴, et
loquebantur: Christus (k'ristē) ille¹⁰⁵, quando¹⁰⁵ venerit, numquid <si>¹⁰⁶
amplius prodigium (= signum) illud faciet¹⁰⁷ [quam] quod hic operatur¹⁰⁸?
32 Et audierunt Pharisei illi murmur populi illius¹⁰⁹ propter illum; emise-
runt¹¹⁰ sacerdotum-principes illi et Pharisei ministros, ut-forte¹¹¹ appren-
derent illum. 33 Eis-dixit¹¹² Iesus: Paucum (= modicum) tempus¹¹³
vobiscum sum (*vari*)¹¹⁴, et eo¹¹⁵ ad-mittentem (*gen.*) me (*verb.* missoris mei).
34 Quaeritis me¹¹⁶, et non inveniatis me, et ubi (+ *igi*) sum ego¹¹⁷, vos¹¹⁸
non (*ver.*; vgl. V. 35 non inveniemus!) venietis¹¹⁸. 35 Loquebantur Iudaei
illi invicem¹¹⁹: Quo (*vidre*)¹²⁰ num in-animo-habet ire (*term.*)¹²¹, et nos non
(*ver*)¹²² inveniemus istum¹²³? Numquid igitur ad-passim-dispersos (*gen.*)¹²⁴
illos¹²⁵ gentes ibit¹²⁶, et docebit¹²⁷ gentes illas¹²⁸? 36 Quid est verbum hoc,
quod dixit¹²⁹: Quaeritis me, et non me-inveniatis, et ubi (+ *igi*)¹³⁰ sum
ego¹³¹, vos non (*ver*!) venietis¹³²? 37 In-termino (= fine)¹³³ in-illo die
magni illius diei-festi¹³³ stetit¹³⁴ Iesus, clamabat¹³⁵, et loquebatur¹³⁶: Si sitit
aliquis¹³⁷, veniat (*imp. II.*) ad-me [et] bibat (*imp. II.*)¹³⁸. 38 Qui crediderit ad

⁸² loquuntur illi (*dat.*) OT. — ⁸³ numquid igitur OT. — ⁸⁴ agnoverunt (*aor.*) + illud OT. — ⁸⁵ om illi Tb. — ⁸⁶ om ille OT. — ⁸⁷ quis Op. — ⁸⁸ om ille OT. — ⁸⁹ ubi (*temp.*) venit (*praes.*, Tb *it.*) OT. — ⁹⁰ sciet OT. — ⁹¹ est (= sit) OT. — ⁹² + illis Tb. — ⁹³ novistis OT. — ⁹⁴ sum (*var* = sim) OT. — ⁹⁵ est verus OT. — ⁹⁶ + *igi* OT. — ⁹⁷ om *igi* OT. — ⁹⁸ + autem Op. — ⁹⁹ per illum (= ab illo) OT. — ¹⁰⁰ quaerebant illum apprehendere (*term.*) OT. — ¹⁰¹ om et... eorum OT. — ¹⁰² deposuit illi manus OT. — ¹⁰³ ex populo illo OT. — ¹⁰⁴ in-illum OT. — ¹⁰⁵ ubi (*temp.*): om ille OT. — ¹⁰⁶ numquid igitur OT. — ¹⁰⁷ plus (*verb.* multius) prodigium operabitur-ne OT. — ¹⁰⁸ operatus-est OT. — ¹⁰⁹ populi illius murmur OT. — ¹¹⁰ et transmiserunt OT. — ¹¹¹ ut OT. — ¹¹² et dixit OT. — ¹¹³ + adhuc Tb. — ¹¹⁴ sum (*var*) OT. — ¹¹⁵ abeo OT. — ¹¹⁶ me-quaeritis Op. — ¹¹⁷ ego ero OT. — ¹¹⁸ vobis non potestas-est (= vos non potestis) venire (*term.*) OT. — ¹¹⁹ invicem Iudaei illi OT. — ¹²⁰ quo-modo Op. — ¹²¹ hic abire (*term.* Tb, *nom.* Op) OT. — ¹²² non (*ara*) OT. — ¹²³ illum OT. — ¹²⁴ ad-exseminatos (= disseminatos) OT. — ¹²⁵ om illos Tb. — ¹²⁶ in-animo-habet ire (*term.*) OT. — ¹²⁷ docere (*term.*) ibi OT. — ¹²⁸ om illas Tb. — ¹²⁹ loquitur OT. — ¹³⁰ om *igi* OT. — ¹³¹ ego ero OT. — ¹³² potestas-vobis-est (= potestis) venire (*term.*) OT. — ¹³³ et in-postremo illo die magni illius diei Op. — ¹³⁴ <con>-stetit OT. — ¹³⁵ clamorem-fecit (= exclamavit) OT. — ¹³⁶ dixit OT. — ¹³⁷ si<-igitur> aliquis sitiet (crediderit in-me Op) OT. — ¹³⁸ et bibat (*imp. I.*) OT.

(= in) me¹³⁹, sicut loquitur¹⁴⁰ liber (= scriptura), flumina e ventre eius profluent¹⁴¹ aquarum vivarum¹⁴². 39 Hoc loquebatur¹⁴³ propter Spiritum illum, qui recipiendus¹⁴⁴ fuit [iis]¹⁴⁵ qui crediderunt in-illum¹⁴⁵; quia nondum fuit¹⁴⁶ Spiritus¹⁴⁶, quia Iesus nondum glorificatus fuit (= erat)¹⁴⁷. 40 Quidam¹⁴⁸ ex populo illo¹⁴⁹ ut-primum¹⁵⁰ audiebant¹⁵⁰ verbum hoc¹⁵¹, loquebantur: Hic est verus¹⁵² propheta. 41 Alii loquebantur: Hic est Christus (k'ristē) ille¹⁵³; nonnulli (*verb.* dimidii) autem¹⁵⁴ loquebantur: Numquid¹⁵⁵ a-Galilaea veniendus (= venturus) est Christus? 42 Non libri (= scripturae) eis-loquuntur¹⁵⁶ quoniam e generatione¹⁵⁷ David (davit'isi), et a-Bethlehem (bet'lem) castello, ubi (+ *igi*)¹⁵⁸ David (davit') fuit¹⁵⁹, illinc¹⁶⁰ veniendus (= venturus) est Christus¹⁶¹? 43 Et fuit [dis]sidium¹⁶² inter populum illum propter illum¹⁶². 44 Et quidam¹⁶³ volebant apprehendere eum; nemo (*ver vin*) autem tetendit ad-eum¹⁶⁴ manum¹⁶⁴. 45 Et¹⁶⁵ venerunt ibidem (= eodem)¹⁶⁵ ministri illi sacerdotum¹⁶⁶ et Phariseorum, et dixerunt illis hi¹⁶⁷: Ad-quid (= quare) non conduxistis illum? 46 Responderunt ministri illi et eis-dixerunt: Nequaquam (= nunquam) isto[modo]¹⁶⁸ quis dixit homo (*verb.* a-quo[dam] dictum-est homine) ut ille homo (*dat.*)¹⁶⁸. 47 Responderunt Pharisei illi¹⁶⁹ et eis-dixerunt: Numquid <si>¹⁷⁰ vos quoque¹⁷¹ deerravistis¹⁷²? 48 Numquid <si>¹⁷³ ex principibus illis quis credidit¹⁷⁴ in-eum aut <si>¹⁷³ ex Phariseis? 49 Illa¹⁷⁵ autem tumultuatio (= turba) commixta (= agitata), quae (= qui) non noverunt legem, devoti (= anathema) sunt¹⁷⁵. 50 Dixit Nicodemus (nikodemos) illis¹⁷⁶, qui (+ *igi*) venerat (*verb.* ventus fuit) ad-eum nocte¹⁷⁷ praevie¹⁷⁸, et ille¹⁷⁹ fuit unus ex illis: 51 Numquid <si>¹⁸⁰ lex nostra <per>iudicat¹⁸¹ hominem, nisi¹⁸² audierint (*impers.*) prius¹⁸² ex (= ab) illo, aut¹⁸³ <si> animadverterint (*fut. II.*)¹⁸³ quid operatur (= faciat)? 52 Responderunt illi (*dat.*)¹⁸⁴ et ei-dixerunt¹⁸⁵: Numquid <si>¹⁸⁶ tu quoque Galilaeus (galileveli) es¹⁸⁷? Conquire et vide, quia propheta a-Galilaea¹⁸⁸ non surget¹⁸⁹.

139 in-me OT. — 140 dixit OT. — 141 fluent OT. — 142 aquae vivae OT. — 143 dixit OT. — 144 commodandus Tb. — 145 credentibus illis ad<versus> eum OT. — 146 + sanctus commodatus Op; commodatus fuit spiritus sanctus Tb. — 147 fuit glorificatus Op. — 148 multi OT. — 149 om illo Op. — 150 audierunt OT. — 151 + et OT. — 152 vere OT. — 153 om ille OT. — 154 alii autem Tb; et alii Op. — 155 + igitur OT. — 156 liber (= scriptura) loquitur (loquitur-ne Tb) OT. — 157 semine OT. — 158 om *igi* OT. — 159 fuit David Op. — 160 + *ve* Op. — 161 veniet Christus Tb; Christus veniet Op. — 162 dissidium propter illum inter populum OT. — 163 + ex illis OT. — 164 manus super illum OT. — 165 om et... ibidem OT. — 166 sacerdotum-magistrorum Op; ad-sacerdotum-magistros (*gen.*) Tb. — 167 om hi OT. — 168 quis (= aliquis) loquebatur homo isto-modo ut hic homo OT. — 169 om illi OT. — 170 om numquid <si> OT; et Op. — 171 + ergo OT. — 172 deerrati (+ *ve*) estis (= deerravistis) OT. — 173 om si OT. — 174 aliqui (= quidam) crediderunt OT. — 175 sed populus ille (*dat.*) qui non novit legem maledicti (permaledicti Tb) sunt OT. — 176 illis Nicodemus (nikodemos Op, nikodemos Tb) OT. — 177 om nocte OT. — 178 prius OT. — 179 om et ille (om fuit?) OT. — 180 numquid igitur OT. — 181 <per>iudicatne OT. — 182 si <-igitur> non primum audierit (*fut. 3. sg.*) OT. — 183 et agnoverit OT. — 184 illi (*nom.*) responderunt OT. — 185 + illi (*dat.*) OT. — 186 numquid OT. — 187 esne Op. — 188 a-Galilaea propheta OT. — 189 surrexit (*verb.* surrectus est) OT.

8,12 Deinde¹ eis-loquebatur² Iesus et eis-dixit³: Ego sum lumen regionis (= mundi); qui insequetur me⁴ in-tenebris (*sg.*) non ambulabit⁵, sed accipiet⁶ lumen vitae. 13 Ei-dixerunt⁷ Pharisei illi: Tu propter temetipsum (*verb.* propter caput tuum) testaris⁸, et testimonium tuum non est verum. 14 Respondit Iesus et dixit illis: Et si⁹ testor¹⁰ propter memetipsum (*verb.* propter caput meum), verum est testimonium meum, quia scio¹¹ unde veni (*verb.* ventus) aut quo (*vidre*) ambulo¹¹. 15 Vos carnes (in-carnibus?)¹² iudicatis, ego autem non quem (= quemquam) iudico. 16 Et si iudico¹³, iudicium meum verum est, quia non sum unicus (= solus)¹⁴, sed ego et mittens me (*verb.* missor meus) Pater. 17 Et¹⁵ in-lege vestra scriptum est quoniam¹⁶ duorum hominum (*pl.*)¹⁷ testimonium verum est. 18 Ego sum qui testor propter me, et testatur propter me mittens me (*verb.* missor meus) Pater. 19 Dixerunt illi (*dat.*)¹⁸: Ubi est Pater tuus? Respondit Iesus et dixit illis: Nec me novistis, nec Patrem meum; si<-igitur> forte me noveritis (= sciretis), quis scit¹⁹, Patrem quoque forte meum noveritis (= sciretis). 20 Hoc verbum²⁰ eis-loquebatur in²¹ domo illa valoris²¹, quando²² docebat in templo illo²³; et nemo apprehendit (*aor.*) illum, quia nondum pervenerat (*verb.* perventus fuit) tempus (= hora) eius. 21 Dixit²⁴ illis: Ego sum²⁵ Iesus; ego abeo, et quaeritis me, et non me-invenietis²⁶, et in peccatis²⁷ vestris exstirpabimini (= moriemi); quia²⁸ ego quo (*vidre* + *igi*)²⁹ eo, vos³⁰ non (*ver!*) venietis³¹. 22 Loquebantur³² Iudaei illi³³: Numquid<si>³⁴ occidit (= interficit) semetipsum (*verb.* caput suum), quia loquitur: Quo (*vidre* + *igi*) ego eo, vos non (*ver!*) venietis³¹? 23 Et dixit³⁵ illis: Vos ex infero (= infernis)³⁶ estis, et ego³⁷ e superno (= supernis)³⁸ illo sum. Vos ex hac regione (= de hoc mundo) estis, ego³⁹ non sum⁴⁰ ex hac regione⁴⁰. 24 Dixi autem⁴¹ vobis quoniam⁴² in peccatis vestris exstirpabimini (= moriemini)⁴³; si<-igitur> non credideritis (*fut.*) in-me⁴⁴ quoniam⁴⁵ ego sum, exstirpabimini in peccatis vestris⁴⁶. 25 Dixerunt⁴⁷ illi (*dat.*): Tu⁴⁸ quis es? Dixit illis Iesus: Primum (*subst.*) hoc⁴⁹, quia⁵⁰ loquor quoque⁵¹ vobis. 26 Multum

¹ + quoque Tb; + rursum Op. — ² + *ve* OT. — ³ + illis OT. — ⁴ <introrsum>-sequetur me OT. — ⁵ non ambulabit in-tenebris OT. — ⁶ habebit OT. — ⁷ + illi (*dat.*) OT. — ⁸ a-se (= ipse) testaris Op. — ⁹ + ego OT. — ¹⁰ testabor Tb. — ¹¹ scio unde veni (*verb.* ventus + sum) et quo (*vidre*) ambulo Op; unde veni (*verb.* ventus + sum) et quo (*vidre*) ambulo novi illud Tb; + sed vos non novistis unde veni et quo (*vidre*) ambulo OT. — ¹² secundum carnes OT. — ¹³ et (om Tb) si<-igitur> ego OT. — ¹⁴ unicus sum OT. — ¹⁵ quia OT. — ¹⁶ om quoniam Op. — ¹⁷ *sg.* OT. — ¹⁸ + Iudaei OT. — ¹⁹ om quis scit OT. — ²⁰ haec verba Op. — ²¹ apud pretii conservatorium (= gazophylacium) OT. — ²² et OT. — ²³ om illo OT. — ²⁴ deinde dixit Tb. — ²⁵ om ego sum OT; + deinde quoque Op. — ²⁶ et non me-invenietis OT. — ²⁷ + *ve* Op. — ²⁸ et OT. — ²⁹ quo (+ *vidre*) + ego OT. — ³⁰ om vos Tb. — ³¹ vobis (om Tb) non (*ver*) potestas-est (= potestis) venire (*term.*) OT. — ³² + invicem Tb. — ³³ + invicem Op. — ³⁴ numquid igitur OT. — ³⁵ loquebatur OT. — ³⁶ e terra OT. — ³⁷ ego autem OT. — ³⁸ e <super>caelo OT. — ³⁹ + autem OT. — ⁴⁰ ex hac regione sum OT. — ⁴¹ om autem OT. — ⁴² + ex stirpabimini OT. — ⁴³ om exstirpabimini OT. — ⁴⁴ om in-me OT. — ⁴⁵ quia Tb. — ⁴⁶ om vestris OT. — ⁴⁷ loquebantur OT. — ⁴⁸ et tu Tb. — ⁴⁹ primum (*adv.*) OT. — ⁵⁰ + ego OT. — ⁵¹ om quoque OT.

habeo propter vos⁵² verbum⁵² (= loqui) et iudicium (= iudicare)⁵³; qui autem⁵⁴ misit me Pater⁵⁵, verus (= verax) est; et ego⁵⁶ quid (= quod)⁵⁷ audiavi ex (= ab) illo, illud eis-loquor⁵⁸ in-regione hac⁵⁹ (= in mundo hoc). 27 Et⁶⁰ non animadverterunt⁶¹, quia propter⁶² Patrem suum⁶² loquebatur⁶³ illis⁶³. 28 Dixit⁶⁴ illis Iesus: Quando⁶⁵ exaltaveritis Filium hominis, tunc animadvertetis⁶⁶ quia ego sum, et a-memetipso nihil⁶⁷ operor, sed sicut docuit me Pa(ter), illud loquor. 29 Et⁶⁸ qui misit me, mecum est; non reliquit me (*verb.* ab-eo relictus-sum ego)⁶⁹ unicum (= solum), quia ego beneplacita⁷⁰ eius facio⁷¹ semper. 30 Hoc ut-primum loquebatur⁷², multi crediderunt in-eum. 31 Dixit⁷³ Iudaeis illis credentibus⁷³: Si<-igitur> vos permanseritis in-verbis meis, veri⁷⁴ discipuli mei eritis⁷⁵. 32 Et animadvertetis⁷⁶ veritatem⁷⁷, et veritas liberabit vos. 33 Responderunt illi (*dat.*)⁷⁸ et ei-dixerunt: Generationes⁷⁹ Abrahae (abraamisi)⁸⁰ sumus, et nequaquam (= nunquam) cui (= cuiquam) servivimus⁸¹; quomodo⁸² tu⁸³ loqueris (= dicis): Quoniam capitis (= sui) domini (= liberi) fietis (*verb.* operabimini *pass.*)⁸⁴? 34 Respondit Iesus⁸⁵: Profecto iustum⁸⁶ loquor vobis, quia omnis qui operatur⁸⁷ peccatum, servus est⁸⁸ peccati. 35 Et servus non⁸⁹ <per>habitat (*it.*)⁹⁰ [usque] ad aeternitatem in domo⁹¹; filius autem <per>habitat (*it.*)⁹⁰ [usque] ad aeternitatem. 36 Si<-igitur> filius vos liberaverit (*fut.*)⁹², vere liberi⁹³ eritis. 37 Scio, quia generationes Abrahae (abraamisi)⁹⁴ estis; quaeritis autem⁹⁵ me occidere (*term.*), quia verbum meum non (*ver*) continuit (= cepit)⁹⁶ inter vos. 38 Ego quid (= quod)⁹⁷ vidi cum Patre meo (= apud Patrem meum)⁹⁸ loquor; et vos quid (= quod)⁹⁷ audivistis (*aor.*)⁹⁹ e (= a) patre vestro¹⁰⁰ operamini (= facitis). 39 Responderunt¹⁰¹ et dixerunt illi (*dat.*)¹⁰²: Pater noster Abraham (abraami)¹⁰³ est. Respondit¹⁰⁴ Iesus et eis-dixit¹⁰⁴: Si<-igitur>-forte liberi (= filii) Abrahae (abraamisi)¹⁰⁵ essetis (*aor.*), opera¹⁰⁶-forte Abrahae (abraamisi)¹⁰⁵ faceretis (*impf.*). 40 Nunc autem quaeritis me occidere (*term.*) hominem unum¹⁰⁷, qui verum vobis-loquor¹⁰⁸, quid (= quod) audiavi ex (= a)¹⁰⁹ Patre meo, istud¹⁰⁹ Abraham (abraam) pater¹¹⁰ non operatus-est. 41 Vos¹¹¹ operamini

⁵² vobis loqui (*term.*) OT. — ⁵³ scrutari (*term.*) OT. — ⁵⁴ sed qui OT. — ⁵⁵ om Pater OT. — ⁵⁶ om ego OT. — ⁵⁷ + *igi* OT. — ⁵⁸ loquor OT. — ⁵⁹ in regione OT. — ⁶⁰ illi autem OT. — ⁶¹ agnoverunt OT. — ⁶² propter illos (!) Op; Patrem suum Tb. — ⁶³ nuntiabat OT. — ⁶⁴ deinde dixit OT. — ⁶⁵ ubi (*temp.*) OT. — ⁶⁶ agnoscetis OT. — ⁶⁷ non Op. — ⁶⁸ quia Op. — ⁶⁹ reliquit (*aor.*) me OT. — ⁷⁰ beneplacitum Tb. — ⁷¹ operor OT. — ⁷² cum loqueretur illis OT. — ⁷³ et loquebatur Iesus credentibus illis eius (= in eum) Iudaeis OT. — ⁷⁴ vere OT. — ⁷⁵ estis OT. — ⁷⁶ agnoscetis OT. — ⁷⁷ verum OT. — ⁷⁸ Iudaei illi OT. — ⁷⁹ nos generationes OT. — ⁸⁰ abrahamisi OT. — ⁸¹ serviebamur OT. — ⁸² + istud Op. — ⁸³ tu quomodo Tb. — ⁸⁴ liberi-fietis OT. — ⁸⁵ + et dixit illis OT. — ⁸⁶ amen amen OT. — ⁸⁷ operabitur OT. — ⁸⁸ + ille OT. — ⁸⁹ nequaquam OT. — ⁹⁰ permanebit Op. — ⁹¹ in domo [usque] ad aeternitatem OT. — ⁹² vos-liberaverit OT. — ⁹³ domini Op. — ⁹⁴ abrahamisi OT. — ⁹⁵ sed quaeritis (quaeritis Op) OT. — ⁹⁶ relinquitur (*it.*) OT. — ⁹⁷ quod OT. — ⁹⁸ ex (= a) Patre meo Op; + illud OT. — ⁹⁹ audivistis (*perf.*) OT. — ¹⁰⁰ + illud OT. — ¹⁰¹ + illi (*dat.*) Tb. — ¹⁰² om illi Tb. — ¹⁰³ abrahami OT. — ¹⁰⁴ dixit illis Iesus OT. — ¹⁰⁵ abrahamisi OT. — ¹⁰⁶ opus OT. — ¹⁰⁷ om unum OT. — ¹⁰⁸ loquor vobis OT. — ¹⁰⁹ ex (= a) Deo hoc OT. — ¹¹⁰ om pater OT. — ¹¹¹ + autem Tb. —

opera¹¹² patris vestri. Dixerunt illi (*dat.*): Nos ex fornicatione non geniti (= nati) sumus; unus¹¹³ est Pater noster Deus¹¹³. 42 Dixit illis Iesus: Si<-igitur> -forte Deus esset (*aor.*) pater vester¹¹⁴, diligeretis (*verb.* vobiscarus-eram) sane -forte me¹¹⁵, quia ego¹¹⁶ ex Deo prodivi¹¹⁷ et¹¹⁸ non<-tamen>¹¹⁸ a-[memet]ipso (*verb.* a-capite suo) veni (*aor.*)¹¹⁹, sed ille misit me. 43 Ad-quid (= quare)¹²⁰ non¹²⁰ verba mea animadvertistis (= intellexistis)¹²¹? Propter hoc quia non (*ver*) praevalentes estis (= potestis)¹²² audire (*term.*)¹²². 44 Vos ex patre daemone¹²³ estis, et concupiscentias¹²⁴ patris vestri¹²⁵ vultis operari (*verb.* ad-opus *term.*)¹²⁶. Ille¹²⁷ homicida fuit¹²⁸ ab initio, et in-veritate non permansit, quia non est veritas¹²⁹ cum illo; quando¹³⁰ loquitur (*praes. cons.*) falsum¹³¹, ad<versus>¹³² suos illos loquitur (*praes. cons.*), quia falsus (= mendax) est, et pater quoque eius¹³². 45 Ego autem quia¹³³ verum vobis-loquor¹³⁴, non creditis in-me. 46 Quis ex vobis illicit¹³⁵ me propter peccata¹³⁶? Si<-igitur> verum vobis-loquor¹³⁷, quomodo¹³⁸ non creditis in-me? 47 Qui (+ *igi*)¹³⁹ est ex Deo¹³⁹ verba Dei audit. Et¹⁴⁰ vos propter hoc¹⁴⁰ non auditis (*it.*), quia non estis ex Deo. 48 Responderunt¹⁴¹ Iudaei illi et dixerunt illi (*dat.*)¹⁴¹: Non bene diximus¹⁴² quoniam Samaritanus (*samariteli*) es¹⁴³, et daemon est tecum? 39 Respondit¹⁴⁴ Iesus et eis-dixit¹⁴⁴: Mecum daemon non est, sed honorem facio (= honorifico)¹⁴⁵ Patri meo, et vos insultatis me. 50 Ego¹⁴⁶ non quaero gloriam meam; est¹⁴⁷ qui quaeret¹⁴⁸ et iudicabit¹⁴⁸. 51 Profecto iustum¹⁴⁹ loquor vobis, si<-igitur> aliquis verba mea¹⁵⁰ conservaverit¹⁵¹, mortem non videbit [usque] ad aeternitatem. 52 Dixerunt illi (*dat.*) Iudaei illi¹⁵²: Nunc scimus¹⁵³, quia daemon est tecum¹⁵⁴. Abraham (*abraami*)¹⁵⁵ mortuus-est et prophetae quoque illi¹⁵⁶, et tu loquēris: Verba mea si¹⁵⁷ aliquis (= quis) audierit, non¹⁵⁸ videbit gustum mortis¹⁵⁸ [usque] ad aeternitatem. 53 Numquid<si>¹⁵⁹ tu grandior¹⁶⁰

¹¹² opus OT. — ¹¹³ unum Patrem novimus Deum OT. — ¹¹⁴ pater vester esset (*aor.*) Deus Op. — ¹¹⁵ diligeretis -fortem OT. — ¹¹⁶ om ego OT. — ¹¹⁷ + et veni (*verb.* ventus sum) OT. — ¹¹⁸ quia Op; om Tb. — ¹¹⁹ veni (*verb.* ventus sum) OT. — ¹²⁰ propter quid OT. — ¹²¹ non novistis OT. — ¹²² potentia-vobis-est (= potestis) verba mea audire (*term.*) Op; verba mea audire (*term.*) potentia-vobis-est Tb. — ¹²³ patris daemonis OT (Op?). — ¹²⁴ [con]cupiscentiam OT. — ¹²⁵ + daemonis Op. — ¹²⁶ facere (*term.*) OT. — ¹²⁷ quia ille OT. — ¹²⁸ est OT. — ¹²⁹ veritas non est OT. — ¹³⁰ ubi (*temp.*) OT. — ¹³¹ mendaciloquentiam (= mendacium) Op. — ¹³² ex suo corde loquitur (*praes. cons.*) quia pater quoque eius (*tuus* Tb) mendax est OT. — ¹³³ om quia OT. — ¹³⁴ loquor vobis et OT. — ¹³⁵ convincet OT. — ¹³⁶ peccatum OT. — ¹³⁷ + et OT. — ¹³⁸ propter quid (= quare) OT. — ¹³⁹ quia (om Tb) qui ex Deo est OT. — ¹⁴⁰ propter hoc vos (om vos Tb) non auditis (*praes.*) (+ vos Tb) OT. — ¹⁴¹ dixerunt illi Iudaei Tb; dixerunt Op. — ¹⁴² diximusne OT. — ¹⁴³ + tu OT. — ¹⁴⁴ dixit illis Iesus Tb; respondit Iesus et dixit illis Op. — ¹⁴⁵ honorem do (= honoro) OT. — ¹⁴⁶ + autem OT. — ¹⁴⁷ sed est Op. — ¹⁴⁸ iudicat et quaerit Op; quaerit et iudicat Tb. — ¹⁴⁹ amen amen OT. — ¹⁵⁰ verbum meum OT. — ¹⁵¹ *verb.* ab-aliquo conservatum-erit Op. — ¹⁵² om illi Tb. — ¹⁵³ agnovimus (*verb.* a-nobis-agnitum-est) OT. — ¹⁵⁴ daemoniacus es OT. — ¹⁵⁵ abraham OT. — ¹⁵⁶ om illi OT. — ¹⁵⁷ si<-igitur> aliquis verba mea (verbum meum Tb) conservaverit OT. — ¹⁵⁸ mortis gustum non videbit Op. — ¹⁵⁹ numquid igitur OT. — ¹⁶⁰ maior OT.

es ¹⁶¹ patre nostro (*gen.*) Abraham (abraami) ¹⁶², qui (+ *igi*) ¹⁶³ mortuus-est? et prophetae quoque ¹⁶⁴ illi ¹⁶⁵ extirpati-sunt (= mortui sunt); nunc ¹⁶⁶ quem cogitavisti (*verb.* quis a-te-cogitatus-est) ¹⁶⁶ temetipsum (*verb.* caput tuum)? 54 Respondit Iesus et eis-dixit ¹⁶⁷: Si ¹⁶⁸ ego glorificabo ¹⁶⁹ memetipsum (*verb.* caput meum), gloria mea nihil est ¹⁷⁰; est Pater ¹⁷¹, qui glorificaverit ¹⁷² me, propter quem ¹⁷³ vos loquimini ¹⁷⁴: Deus noster est ¹⁷⁵. 55 Et non agnovistis illum (*verb.* a-vobis-agnitus-est ille) ¹⁷⁶; ego autem novi illum, et ¹⁷⁷ si ¹⁷⁸ dixero ¹⁷⁹, <si> ¹⁸⁰ non novi illum, secundum ¹⁸¹ vos falsus (= mendax) inveniar ¹⁸¹; sed novi illum, et verba eius observo. 56 Abraham (abraami) ¹⁸² pater vester libidinabat (= cupiebat) ¹⁸³ videre diem meum ¹⁸³; vidit ¹⁸⁴, et pergavisus-est. 57 Dixerunt illi (*dat.*) Iudaei illi: Quinquaginta anni (*sg.*) ¹⁸⁵ nondum sunt (*sg.*) ¹⁸⁶ tui (= tibi) ¹⁸⁶, et Abraham (abraami) ¹⁸⁷ vidisti (*aor.*) ¹⁸⁸? 58 Dixit illis Iesus: Profecto iustum ¹⁸⁹ loquor vobis, ante (+ *ve*) ¹⁹⁰-quam Abraham (abraami) esset (fieret) (*verb.* [usque] ad Abrahae essentiam) fui ego ¹⁹⁰. 59 Lapides (*coll.*) sustulerunt ¹⁹¹, ut-forse ¹⁹² [ag]regarent super ¹⁹³ illum ¹⁹³; Iesus ¹⁹⁴ [e]vasit ¹⁹⁵, et exivit e ¹⁹⁶ templo illo ¹⁹⁶.

9,1 Et ut ¹ abibat ², vidit hominem unum ³ caecum a genere (= nativitate). 2 Interrogaverunt ⁴ illum ⁵ discipuli illi ⁶ eius ⁷ et ei-dixerunt ⁸: Rabbi (hrabbi) ⁹, cuius culpa est ¹⁰, huius ¹¹ aut gignentium (= parentum) ¹² suorum (= eius) ¹², quia ¹³ caecus genitus- (= natus) est ¹⁴? 3 Respondit ¹⁵ Iesus: Non ¹⁶ istius culpa est ¹⁶ et ¹⁷ nec gignentium (= parentum) istius ¹⁸, sed ut revelentur ¹⁹ opera Dei super istum ²⁰. 4 Et nobis (*verb.* ad-nos) fas est (= oportet) operari opus (*verb.* ad-opus operis) [eius] qui ²¹ misit me ²¹, dum [id] diei ²² est ²³; venit (*praes.*) nox, in-qua ²⁴ nemo (*ver vin*) operabitur ²⁴. 5 Dum in-regione ²⁵ hac (= in mundo hoc) sum ²⁵, lumen sum regionis (= mundi).

¹⁶¹ esne Op. — ¹⁶² abraham OT. — ¹⁶³ om *igi* OT. — ¹⁶⁴ om quoque Op. — ¹⁶⁵ om illi OT. — ¹⁶⁶ et (om Tb) tu quem facis OT. — ¹⁶⁷ + illis OT. — ¹⁶⁸ si<-igi-tur>-forte OT. — ¹⁶⁹ glorifico Op. — ¹⁷⁰ + sed OT. — ¹⁷¹ + meus Op. — ¹⁷² glorificat me Tb; me-glorificat Op. — ¹⁷³ quem Op; [id] cuius (= de quo) Tb. — ¹⁷⁴ dixistis + quoniam OT. — ¹⁷⁵ + ille Op. — ¹⁷⁶ novistis illum OT. — ¹⁷⁷ om et Tb. — ¹⁷⁸ si<-igitur> OT. — ¹⁷⁹ + quoniam OT. — ¹⁸⁰ quoniam OT. — ¹⁸¹ ero ego quoque similis vobis, vanum-loquens OT. — ¹⁸² abraham OT. — ¹⁸³ gaudebat ut videret diem hunc meum OT. — ¹⁸⁴ et vidit OT. — ¹⁸⁵ annorum (*sg.*) OT. — ¹⁸⁶ es tu (om tu Tb) OT. — ¹⁸⁷ tu Abraham (abrahami Tb, abraham Op) OT. — ¹⁸⁸ vidistine (*verb.* a-te-visus-est-ne) OT. — ¹⁸⁹ amen amen OT. — ¹⁹⁰ antequam Abraham (abraham) esset (fieret) (*verb.* usque ad Abrahae essentiam) ego sum OT. — ¹⁹¹ sustulerunt lapides (*coll.*) + Iudaei illi OT. — ¹⁹² ut OT. — ¹⁹³ illi (*dat.*) OT. — ¹⁹⁴ + autem OT. — ¹⁹⁵ ivit Ad*; absconditus-est OT. — ¹⁹⁶ a-templo + et transvasit inter eos et abiit hoc-modo OT.

¹ ut-primum OT. — ² + Iesus OT. — ³ om unum OT. — ⁴ interrogabant OT. — ⁵ om illum OT. — ⁶ om illi OT. — ⁷ sui (= eius) Tb. — ⁸ ei-loquebantur OT. — ⁹ rabi OT. — ¹⁰ quis peccavit OT. — ¹¹ iste OT. — ¹² parentes huius OT. — ¹³ ut Tb. — ¹⁴ gigneretur (= natus sit) Tb. — ¹⁵ dixit illis OT. — ¹⁶ nec hic peccavit OT. — ¹⁷ om et OT. — ¹⁸ huius OT. — ¹⁹ manifestetur (permanifestetur Tb) OT. — ²⁰ mihi (*verb.* ad-me) OT. — ²¹ mittentis me (*verb.* missoris mei) OT. — ²² dies OT. — ²³ + adhuc OT. — ²⁴ ubi (*temp.*) nemini (*ver vin*) potestas-erit (= nemo poterit) operari (*verb.* ad-opus) OT. — ²⁵ sum adhuc in regione (= mundo) OT.

6 Hoc²⁶ ut-primum dixit, conspuat (*aor.*) in-terram, et confecit lutum e sputo illo²⁷ et [il]levit²⁸ lutum illud super²⁹ oculos caeci illius²⁹. 7 Et dixit illi (*dat.*): I³⁰ et <al>lava³¹ in-alveo³² illo in-Siloam³², quod interpretatur (*pass.*) Missus³³. Ivit³⁴ et se-lavit³⁵; venit³⁶ et spectabat. 8 Vicini³⁷ autem illi³⁸, et qui viderant (*verb.* a-quibus visum-erat) illum prius quia petens (= mendicus) fuit, loquebantur: Non³⁹ hic ille est³⁹ qui (+ *igi*) sedit⁴⁰ et petebat (= mendicabat)⁴¹? 9 Nonnulli⁴² loquebantur: Ille⁴³ est; alii⁴⁴ loquebantur: Non⁴⁵, sed similis ei est⁴⁶. Ille⁴⁷ loquebatur⁴⁸: Ego sum. 10 Dixerunt⁴⁹ illi (*dat.*): Et quomodo tibi-relevati-sunt (= aperti sunt)⁵⁰ oculi tui? 11 Ille⁵¹ respondit⁵²: [Is]⁵³, quem (+ *igi*)⁵⁴ Iesum dicunt⁵⁵ lutum operatus-est (= fecit)⁵⁶, et illevit oculos⁵⁷ meos, et dixit mihi: I⁵⁸ ad-Siloam⁵⁹, et <al>lava⁶⁰. Ivi⁶¹ et <al>lavi⁶² et spectro⁶³. 12 Dixerunt illi (*dat.*): Ubi est ille? Dixit⁶⁴ illis⁶⁴: Non scio⁶⁵. 13 Conduxerunt⁶⁶ illum coram Phariseis illis, qui (+ *igi*) aliquando caecus fuit. 14 Et fuit sabbatum (šap'at'i), quando operatus-est (= fecit) lutum illud Iesus, et aspexit (= aspicere fecit) oculos caeci illius⁶⁶. 15 Deinde⁶⁷ interrogabant illum Pharisei⁶⁸ illi, et⁶⁹ ei-loquebantur quoniam⁶⁹: Quomodo spectas? Et ille⁷⁰ dixit illis: Lutum mihi-collocavit (= posuit) in-oculis meis, et <al>lavi⁷¹, et⁷¹ spectro. 16 Dixerunt⁷² aliqui (= quidam) ex Phariseis illis⁷³: Non est homo ille⁷⁴ per Deum (= a Deo)⁷⁵, quia sabbatum (šap'at'i)⁷⁶ non observat. Nonnulli⁷⁷ loquebantur: Quomodo<-num>⁷⁸ praevalens est (= potest) homo peccator⁷⁹ huiusmodi prodigium facere (*term.*)⁸⁰? Et fuit⁸¹ [dis]sidium inter eos⁸¹. 17 Deinde⁸² dixerunt caeco illi (*dat.*)⁸²: Tu quomodo⁸³ loqueris (= dicis) propter illum, quia tibi-aspexit (= aperuit) oculos tuos? Et ille⁸⁴ eis-dixit⁸⁵: Propheta est. 18 Et⁸⁶ Iudaei⁸⁷ illi non crediderunt in-eum (= ei)⁸⁷ quoniam

²⁶et ut-primum hoc (hoc ut-primum Tb) OT. — ²⁷om illo Op. — ²⁸unxit OT. — ²⁹in-oculos illius caeci OT. — ³⁰abi OT. — ³¹perlava OT. — ³²in-lavatorio illo Siloam (*gen.*: silovamisa Op, silovamisa Tb) OT. — ³³ut-missus OT. — ³⁴abivit homo ille OT. — ³⁵se-perlavit OT. — ³⁶et venit Op. — ³⁷confratres OT. — ³⁸om illi OT. — ³⁹ecce en Op; non hic est-ne Tb. — ⁴⁰sedet (*praes. cons.*) OT. — ⁴¹petit (= mendicat *praes. cons.*) OT. — ⁴²alii OT. — ⁴³hic OT. — ⁴⁴quidam (+ autem Op) OT. — ⁴⁵hic non est Op. — ⁴⁶est ei OT. — ⁴⁷+ autem OT. — ⁴⁸eis-loquebatur OT; + quoniam Op. — ⁴⁹interrogabant OT. — ⁵⁰aspexerunt (*verb.* tibi-aspecti-sunt) OT. — ⁵¹+ autem OT. — ⁵²+ et dixit illis OT. — ⁵³homo OT. — ⁵⁴om *igi* OT. — ⁵⁵dicunt Iesum Op. — ⁵⁶confecit (*verb.* adoperatus-est) OT. — ⁵⁷unxit oculus OT. — ⁵⁸abi OT. — ⁵⁹in-Siloam OT. — ⁶⁰perlava OT. — ⁶¹et ivi OT. — ⁶²perlavi OT. — ⁶³aspicio OT. — ⁶⁴ille autem eis-dixit OT. — ⁶⁵novi OT. — ⁶⁶fuit sabbatum (šabat'i) ubi (*temp.*) (+ *igi*) lutum confecit (*verb.* adoperatus-est) Iesus (om Iesus Op) et aspexit oculos eius. conduxerunt coram Phariseis [eum] qui (+ *igi*) fuit prius caecus (primum caecus fuit Tb) OT. — ⁶⁷rursum OT. — ⁶⁸+ quoque Tb. — ⁶⁹om et ei-loquebantur quoniam OT. — ⁷⁰ille autem OT. — ⁷¹et (om Tb) <per>lavi et nunc OT. — ⁷²loquebantur OT. — ⁷³om illis OT. — ⁷⁴hic homo non est OT. — ⁷⁵ex (= a) Deo OT. — ⁷⁶šabat'i OT. — ⁷⁷alii OT. — ⁷⁸om num Ad* OT. — ⁷⁹potestas-est homini peccatori (= potest homo peccator) OT. — ⁸⁰operari (*verb.* adopus) OT. — ⁸¹disputatio fuit inter illos OT. — ⁸²dixerunt illi (*dat.*) qui (+ *igi*) prius caecus fuit OT. — ⁸³quid OT. — ⁸⁴ille autem OT. — ⁸⁵dixit Tb. — ⁸⁶om et Tb. — ⁸⁷non crediderunt Iudaei propter illum OT. — TO (αγοράς) ἡμεῖς

caecus fuit, et ei-aspectit⁸⁸, donec advocaverunt gignentes (= parentes)⁸⁹ aspicientis (*verb.* aspecti = aspicere-facti) illius⁸⁹. 19 Interrogabant⁹⁰ illos et eis-dixerunt: Hic est⁹¹ filius ille⁹² vester, propter⁹³ quem vos dixistis quoniam caecus genitus- (= natus) est? Nunc⁹⁴ quomodo⁹⁴ spectat? 20 Responderunt gignentes (= parentes)⁹⁵ eius⁹⁶ et eis-dixerunt: Scimus⁹⁷, quia hic est filius ille⁹⁸ noster, et quia caecus genitus- (= natus) est. 21 Nunc autem quomodo spectat⁹⁹, non scimus; aut quis ei-aspectit oculos istius¹⁰⁰, nos non scimus¹⁰⁰; istum interrogate, exconsummatus¹⁰¹ est¹⁰¹, a-se (= ipse)¹⁰² propter semetipsum (*verb.* caput suum) dicat¹⁰². 22 Hoc¹⁰³ dixerunt gignentes (= parentes) eius, quia timebant ex (= a) Iudaeis illis¹⁰⁴. Quia pollicitatio¹⁰⁵ eis-facta-est ex (= a) Iudaeis illis¹⁰⁵: Si (-igitur)¹⁰⁶ quis-confessus-erit illum ut-Christum egredietur (= egrediatur) e concilio (= synagoga)¹⁰⁷. 23 Propter hoc dixerunt gignentes (= parentes)¹⁰⁸ eius: Quoniam exconsummatus est¹⁰⁹; istum¹¹⁰ interrogate. 24 Deinde¹¹¹ secundo arcessiverunt hominem illum¹¹¹, qui (+ *igi*) aliquando¹¹² caecus fuit, et dixerunt illi (*dat.*): Trade (= da) gloriam Deo; nos scimus, quia homo ille¹¹³ peccator est. 25 Et¹¹⁴ ille eis-dixit¹¹⁴: Si¹¹⁵ peccator e(s)t, non¹¹⁶ scio¹¹⁷; unum hoc scio¹¹⁸, quia caecus fui, et nunc spectro. 26 Deinde dixerunt illi (*dat.*)¹¹⁹: Quid tibi-fecit ad-te (= fecit tibi)¹²⁰, per-quid¹²¹ tibi-aspectit oculos tuos¹²²? 27 Respondit¹²³ illi: Nunc en¹²⁴ dixi vobis¹²⁵, et non audivistis. Cur¹²⁶ vultis secundo¹²⁷ audire? Numquid (-si)¹²⁸ vos quoque vultis ei (*verb.* ad-eum)¹²⁹ discipuli esse (fieri)¹²⁹? 28 Illi¹³⁰ <per>irriserunt¹³¹ illum et dixerunt¹³²: Tu forte es (= sis) ei (*verb.* ad-eum) discipulus¹³³; nos¹³⁴ Moysi (*dat.* moyses) discipuli sumus¹³⁴. 29 Nos¹³⁵ scimus¹³⁶, quia Moysi (moses)¹³⁷ loquebatur Deus; hunc autem non novimus unde est (= sit). 30 Respondit homo ille et eis-dixit¹³⁸: Istud (+ *ve*)¹³⁹ mirabile¹⁴⁰ est, quia¹⁴¹ non scitis vos¹⁴¹, unde est

⁸⁸ + oculos OT. — ⁸⁹ parentes eius qui (+ *igi*) aspectit OT. — ⁹⁰ et interrogabant OT. — ⁹¹ estne OT. — ⁹² om ille Tb. — ⁹³ om propter OT. — ⁹⁴ quomodo igitur nunc Op; nunc quomodo igitur Tb. — ⁹⁵ parentes OT. — ⁹⁶ illi Tb. — ⁹⁷ novimus Op. — ⁹⁸ om ille OT. — ⁹⁹ + nos OT. — ¹⁰⁰ isti oculos nos non novimus OT. — ¹⁰¹ staturam (= aetatem) habet OT. — ¹⁰² iste propter semetipsum Op (propter semetipsum a-se (= ipse) Tb) loquatur (loquetur Tb) + propter hoc OT. — ¹⁰³ hoc [-modo] Tb. — ¹⁰⁴ propter Iudaeos (om illos) OT. — ¹⁰⁵ consenserant (*verb.* consensi fuerunt) Iudaei OT. — ¹⁰⁶ ut OT. — ¹⁰⁷ e concilio depellerent illum OT. — ¹⁰⁸ parentes OT. — ¹⁰⁹ staturam (= aetatem) habet OT. — ¹¹⁰ illum Tb. — ¹¹¹ advocaverunt hominem illum secundo OT. — ¹¹² prius OT. — ¹¹³ hic OT. — ¹¹⁴ respondit ille et eis-dixit OT. — ¹¹⁵ si (-igitur) Op. — ¹¹⁶ ego non OT. — ¹¹⁷ novi OT. — ¹¹⁸ novi OT. — ¹¹⁹ ei-dixerunt Tb. — ¹²⁰ fecit tibi OT. — ¹²¹ quomodo OT. — ¹²² om tuos OT. — ¹²³ respondit (om Tb) ille et (om ille et Tb) ei-dixit OT. — ¹²⁴ om nunc en OT. — ¹²⁵ + primum Op; + prius (+ *ve*) Tb. — ¹²⁶ quid adhuc Op. — ¹²⁷ om secundo Tb; rursum Op. — ¹²⁸ aut (= an) OT. — ¹²⁹ discipuli esse (fieri) ei (*verb.* ad-eum) OT. — ¹³⁰ + autem OT. — ¹³¹ insultabant OT. — ¹³² ei-dixerunt Op; ei-loquebantur Tb. — ¹³³ tu es discipulus eius OT. — ¹³⁴ nos Moysi (*dat.* mosēs) discipuli sumus Tb; nos autem Moysis (*gen.* mosēs) sumus discipuli Op. — ¹³⁵ om nos OT. — ¹³⁶ novimus Op. — ¹³⁷ mosēs Op. — ¹³⁸ + illis OT. — ¹³⁹ om istud (+ *ve*) Tb; quia Op. — ¹⁴⁰ + hoc OT. — ¹⁴¹ quia (om Op) vos non novistis OT.

(= sit) iste¹⁴², et meos oculos mihi-aspexit¹⁴³. 31 Scio¹⁴⁴ quia Deus [id] peccatorum¹⁴⁵ non audit (*it.*); at si Dei minister aliquis erit¹⁴⁶, et voluntatem eius¹⁴⁷ faciet¹⁴⁸, eum¹⁴⁹ audiet¹⁴⁹. 32 A saeculo non¹⁵⁰ quis¹⁵¹ audivit¹⁵², si¹⁵³ ei-aspexit aliquis oculos caeci¹⁵⁴ a genere (= nativitate) ut-caecus¹⁵⁵ (= caeci) geniti (= nati)¹⁵⁵. 33 Si-forte¹⁵⁶ non esset per Deum (= a Deo); non (*ver*) forte praevalens esset (= posset) facere (*term.*) quiddam (= quicquam)¹⁵⁶. 34 Responderunt et dixerunt illi (*dat.*): In peccato genitus (= natus) es tu¹⁵⁷ omnino (+ *ve*)¹⁵⁸, et tu quoque¹⁵⁹ erudis (*it.*)¹⁶⁰ nos? Et depulerunt (= eiecerunt) illum foras. 35 Audivit¹⁶¹ Iesus quoniam¹⁶² depulerunt¹⁶³ illum foras; et ut-primum¹⁶⁴ invenit illum¹⁶⁵, dixit illi: Tu credis¹⁶⁶ in-Filium Dei? 36 Ille respondit¹⁶⁷ et ei-dixit¹⁶⁸: Domine, quis est¹⁶⁹, ut credam in-illum? 37 Dixit illi Iesus: Et¹⁷⁰ vidisti illum, et qui tibi-loquitur¹⁷¹, ille est. 38 Et ille¹⁷² ei-dixit¹⁷³: Credo, Domine. Et adoravit illum. 39 Et dixit Iesus: Ad-iudicium¹⁷⁴ veni in-regionem (*gen.*) hanc (= in mundum hunc)¹⁷⁴, quia qui non spectabant spectabunt, et qui spectabunt¹⁷⁵ excaecabuntur. 40 Audierunt aliqui (= quidam)¹⁷⁶ ex Phariseis, qui cum illo fuerunt¹⁷⁷, et dixerunt illi (*dat.*): Numquid igitur nos quoque caeci sumus¹⁷⁸? 41 Dixit illis Iesus: Si(-igitur)-forte caeci essetis (*verb.* fuistis), non forte culpa vobis-[con]stricta-esset¹⁷⁹; nunc autem loquimini quoniam spectamus, et peccatum¹⁸⁰ vestrum vobiscum confirmatum est¹⁸⁰.

10,1 Profecto iustum¹ loquor vobis, qui non intraverit² a-ianua (= per ianuam) in-aulam ovium, sed ab-alio (= aliunde)³ de(orsum)gressus-erit⁴, ille fur est et latro. 2 Qui autem intraverit⁴ a-ianua, pastor est ille⁵ ovium. 3 Illi⁶ ianitor patefacit (*it.*), et oves illae⁷ vocem eius audiunt (*praes. cons.*)⁸, et⁹ suas illas¹⁰ oves cit (*praes. cons.*) cum-nomine, et (sibi-) exigit (*it.*)¹¹ illas¹². 4 Et¹³ antecedit (*it.*) illas¹³, et oves illae sequuntur (*praes. cons.*)¹⁴ illum, quia noverunt vocem eius. 5 Alienum autem non sequuntur (*praes.*

¹⁴² om iste OT. — ¹⁴³ mihi aspexit oculos meos Op; oculos mihiaspexit Tb. — ¹⁴⁴ + autem (om Tb) hoc OT. — ¹⁴⁵ [id] peccatoris (= [peccatorem] OT. — ¹⁴⁶ sed si(-igitur) aliquis est (*praes. cons.*) Dei-minister OT. — ¹⁴⁷ Dei Tb. — ¹⁴⁸ facit (*praes. cons.*) OT. — ¹⁴⁹ hunc audit (*it.*) Deus OT. — ¹⁵⁰ nequaquam OT. — ¹⁵¹ om quis Tb. — ¹⁵² audivit (*aor.*) OT. — ¹⁵³ quomodo-forte OT. — ¹⁵⁴ om caeci OT. — ¹⁵⁵ caeco OT. — ¹⁵⁶ si(-igitur)-forte non esset hic ex (= a) Deo, nihil-forte praevalens esset (= posset) operari (*verb. ad-opus*) OT. — ¹⁵⁷ om tu Tb. — ¹⁵⁸ om *ve* OT. — ¹⁵⁹ om quoque OT. — ¹⁶⁰ doces (*praes.*) OT. — ¹⁶¹ cum audivit OT. — ¹⁶² quia OT. — ¹⁶³ expulerunt OT. — ¹⁶⁴ om et ut-primum OT. — ¹⁶⁵ + et OT. — ¹⁶⁶ credisne Tb; credas Op. — ¹⁶⁷ respondit ille Op. — ¹⁶⁸ + illi (*dat.*) Tb. — ¹⁶⁹ quis est ille (om ille Tb), Domine OT. — ¹⁷⁰ om et OT. — ¹⁷¹ loquitur (tibi-loquitur Tb) tecum OT. — ¹⁷² ille autem OT. — ¹⁷³ + illi (*dat.*) Op; dixit Tb. — ¹⁷⁴ ad-iudicandam regionem hanc (= mundum hunc) veni (*verb. ventus sum*) ego OT. — ¹⁷⁵ spectabant OT. — ¹⁷⁶ hoc [qui] OT. — ¹⁷⁷ fuerunt cum illo OT. — ¹⁷⁸ sumusne OT. — ¹⁷⁹ peccatum-forte non haberetis OT. — ¹⁸⁰ peccata vestra manent OT.

¹ amen amen OT. — ² intrat OT. — ³ aliunde OT. — ⁴ intrat OT. — ⁵ om ille OT. — ⁶ huic OT. — ⁷ om illae OT. — ⁸ (*it.*) OT. — ⁹ quia Tb. — ¹⁰ om illas OT. — ¹¹ producit (*it.* = educit) OT. — ¹² + et ubi (*temp.*) omnes suas educit (*it.*) Tb. — ¹³ ante eas (coram eis Tb) ambulabit OT. — ¹⁴ (intro)sequuntur OT.

cons.)¹⁵, sed fugiunt¹⁶ (*praes. cons.*) ex (= ab) illo, quia non noverunt vocem alieni illius¹⁷. 6 Hanc parabolam dixit¹⁸ illis¹⁸ Iesus, et illi¹⁹ non (*ara*)²⁰ agnoverunt²¹, quid est (= esset)²² quid (= quod)²³ loquebatur illis. 7 Deinde²⁴ dixit illis Iesus²⁴: Profecto iustum²⁵ loquor vobis; quia²⁶ ego sum ianua ovium. 8 Omnes, qui ante me²⁷ venerunt, fures fuerunt et latrones, et²⁸ non audierunt²⁹ oves illae³⁰. 9 Ego sum ianua. <Foras->de (= per) me si³¹ aliquis (= quis) intrabit vivet³²; intrabit et prodibit et pascuum inveniet. 10 Fur³³ ad-aliud³³ non veniet³⁴, at si (= nisi)³⁵ furtum-faciet (= furabitur)³⁶ [et]³⁷ mactabit³⁸ et perdet³⁸. Ego³⁹ veni, ut vitam habeant, et amplius habeant. 11 Ego sum pastor bonus; pastor bonus semetipsum (*verb.* caput suum)⁴⁰ collocat (*it.* = ponit) super pecora sua⁴¹. 12 Mercenarius (*verb.* [qui] cum-mercede)⁴² autem ille⁴³ non est (*praes. cons.*) pastor, cuius non sunt (*praes. cons.*)⁴⁴ suae (= propriae)⁴⁴ oves, ut-primus⁴⁵ vidit (*it.*) lupum venientem, relinquit (*it.*) pecora⁴⁶ et fugit (*praes. cons.*), et lupus [eos-] rapit (*it.*)⁴⁷ et dispergit (*it.*), 13 quia cum-mercede statutus (= mercenarius) est (*praes. cons.*), et nihil ei-cura-est (*praes. cons.*)⁴⁸ propter oves illas⁴⁹. 14 Ego sum pastor bonus, et novi meas illas, et noverunt me meae illae. 15 Sicut novit me Pater meus⁵⁰, novi ego quoque⁵¹ Patrem; et memetipsum (*verb.* caput meum)⁵² collocabo (= ponam) super pecora illa⁵². 16 Et aliae quoque oves sunt⁵³ meae⁵³, quae non sunt huius⁵⁴ ovilis⁵⁴; et⁵⁵ illae quoque fas sunt (= illas...oportet) ad-me (= mihi, me) conducere hic (= huc)⁵⁶, et vocem meam audient; et fient unus grex et unus pastor. 17 Propter hoc carus-sum ego Patri meo (= diligit me Pater meus)⁵⁷, quia ego collocabo (= ponam) caput meum (= memetipsum)⁵⁸, ut deinde (= iterum) tollam (= sumam) illud⁵⁹. 18 Nemo (*ver vin*)⁶⁰ accipiet⁶¹ illud ex (= a) me⁶², sed ego collocabo (= ponam)⁶³ illud⁶³ a-memetipso (*verb.* a-capite meo); potestatem⁶⁴ habeo⁶⁴ collocandi (= ponendi) illud⁶⁵, et potestatem⁶⁴ habeo⁶⁴ tollendi⁶⁶ illud⁶⁶; hoc mandatum habeo⁶⁷ e (= a)

¹⁵ <intro>-sequuntur Op; <intro>sequentur Tb. — ¹⁶ fugient OT. — ¹⁷ om illius Tb. — ¹⁸ loquebatur illis Op; eis-loquebatur Tb. — ¹⁹ illi autem Op. — ²⁰ non (*ver*) Op. — ²¹ animadverterunt (= intellexerunt) OT. — ²² om quid est OT. — ²³ + *igi* OT. — ²⁴ Iesus autem deinde (= iterum) dixit illis Op. — ²⁵ amen amen OT. — ²⁶ om quia OT. — ²⁷ priores me OT. — ²⁸ sed OT. — ²⁹ + eos Ad^c. — ³⁰ om illae OT. — ³¹ si om Op*. — ³² + et Op. — ³³ fur autem ille (om ille Tb) OT. — ³⁴ venit (*it.*) Tb. — ³⁵ sed ut OT. — ³⁶ furtum-faciat (= furetur) OT. — ³⁷ et OT. — ³⁸ mactet et perdat OT. — ³⁹ + autem OT. — ⁴⁰ spiritum suum (= animam suam) OT. — ⁴¹ propter oves suas OT. — ⁴² cum-mercede statutus (= mercenarius) OT. — ⁴³ qui Op; et qui Tb. — ⁴⁴ suae (= propriae) sunt OT. — ⁴⁵ cum OT. — ⁴⁶ oves OT. — ⁴⁷ + illas OT. — ⁴⁸ + illi (*dat.*) Tb. — ⁴⁹ om illas Op. — ⁵⁰ om meus OT; + et Op. — ⁵¹ ego quoque novi Tb. — ⁵² spiritum meum pono propter oves OT. — ⁵³ mihi-[ex]stant OT. — ⁵⁴ ex hac aula OT. — ⁵⁵ om et OT. — ⁵⁶ om hic OT. — ⁵⁷ carus-sum ego Patri Tb; Patri carus-sum ego Op. — ⁵⁸ colloco spiritum meum OT. — ⁵⁹ rursum recipiam illum OT. — ⁶⁰ *ara vin* OT. — ⁶¹ mihi-recipiet OT. — ⁶² illum ex me Tb; mihi illum Op. — ⁶³ colloco (= pono) illum OT. — ⁶⁴ mihi-postestas-est (= possum) OT. — ⁶⁵ eum (*term.*) OT. — ⁶⁶ rursum recipere eum (*term.*) OT. — ⁶⁷ recepi (*verb.* a-me-receptum-est) OT.

Patre meo. 19 Deinde⁶⁸ [dis]sidium fuit inter Iudaeos illos propter verba haec⁶⁸. 20 Et loquebantur multi ex illis: daemon⁶⁹ est cum illo⁶⁹, et insanit (*it.*)⁷⁰; cur auditis eum⁷¹? 21 Nonnulli⁷² loquebantur: Huiusmodi⁷³ verba non [ea] daemoniaci sunt⁷⁴. Numquid (si)⁷⁵ daemon praevalens est (= potest) oculos caeci⁷⁵ aspicere (= aperire)? 22 Fuit renovamen-templi illud⁷⁶ in Ierusalēm, et⁷⁷ hiems fuit. 23 Et se-vertebat Iesus in-temple⁷⁸ illo et⁷⁹ in-porticu Salomonis (solomonisi). 24 Circumdederunt Iudaei⁸⁰ illi⁸⁰ et ei-loquebantur: Usquequo⁸¹ nobis-adimis spiritus (= animas) nostros⁸²? Si (igitur) tu es Christus (k'riste)⁸³ ille⁸⁴, dic⁸⁵ nobis palam (*verb.* permanifeste). 25 Respondit illis Iesus et eis-dixit: Dixi⁸⁶ vobis et non credidistis⁸⁷ in-me⁸⁷; opera, quae operor⁸⁸ nomine Patris mei, haec testantur propter me. 26 Vos autem⁸⁹ non creditis, quia non estis ex ovibus meis⁹⁰. 27 Oves meae vocem meam audiunt⁹¹, et ego novi illas, et me-insequuntur⁹². 28 Et⁹³ ego tradam (= dabo) illis vitam aeternam⁹³, et non peribunt⁹⁴ [usque] ad aeternitatem, et nemo mihi-arripet⁹⁵ illas ex manibus meis. 29 Pater meus, qui mihi-commodavit⁹⁶ illas, grandior⁹⁷ omnibus est, et nemo (*ver vin*)⁹⁸ mihi-arripet illas ex manibus⁹⁸ Patris mei. 30 Ego et Pater meus⁹⁹ unum sumus. 31 Lapidēs (*coll.*) sustulerunt¹⁰⁰, ut-forse obruerent illum¹⁰¹. 32 Respondit illis Iesus¹⁰²: Multum opus bonum¹⁰³ ostendi vobis per Patrem meum¹⁰⁴; propter quam¹⁰⁵ notam¹⁰⁵ lapidatis (*verb.* lapidem mihi-aggregatis) me? 33 Responderunt¹⁰⁶ Iudaei illi¹⁰⁷: Propter bonum opus lapidem¹⁰⁸ non [ag]gregamus tibi (= non lapidamus te)¹⁰⁸, sed propter blasphemiam, quia¹⁰⁹ tu homo es, et temetipsum¹¹⁰ (*verb.* caput tuum) ut-Deum demonstras¹¹⁰. 34 Respondit illis Iesus¹¹¹: Non in-lege vestra scriptum est¹¹²: Ego dixi: Dii¹¹³ estis?. 35 Si (igitur) illos deos¹¹⁴ dixit¹¹⁴, ad (versus) quos verbum¹¹⁵ illud Dei fuit¹¹⁵, et non (*ver*) (esse-)potest¹¹⁶ solvi scriptum (= scriptura) illud¹¹⁶; 36 quem¹¹⁷

⁶⁸ et fuit rursum dissidium inter Iudaeos propter verbum hoc OT. — ⁶⁹ daemoniacus est OT. — ⁷⁰ saevit OT. — ⁷¹ istum Op. — ⁷² et alii OT. — ⁷³ haec OT. — ⁷⁴ sunt daemoniaci Op. — ⁷⁵ igitur daemoni potestas-est (= daemon potest) caeci oculos OT. — ⁷⁶ et fuit tunc renovatio-templi OT. — ⁷⁷ om et OT. — ⁷⁸ in templo OT. — ⁷⁹ om et Tb. — ⁸⁰ illum Iudaei OT. — ⁸¹ quousque OT. — ⁸² spiritus nostros nobis-adimis OT. — ⁸³ k'ristē Tb. — ⁸⁴ om ille OT. — ⁸⁵ nuntia OT. — ⁸⁶ nuntiabo OT. — ⁸⁷ creditis OT. — ⁸⁸ + ego OT. — ⁸⁹ et vos Tb; sed vos Op. — ⁹⁰ + sicut dixi vobis Op. — ⁹¹ audient OT. — ⁹² insequentur me OT. — ⁹³ ego vitam aeternam tradam illis OT. — ⁹⁴ pereat Tb; [eos-] perdes(!) Op. — ⁹⁵ mihi-sumet (= demet) Op. — ⁹⁶ + mihi Op. — ⁹⁷ maior OT. — ⁹⁸ nec (non Tb) cui (= cuiquam) potestas-est (= quis potest) arripere (*term.*) eos e manu OT. — ⁹⁹ om meus OT. — ¹⁰⁰ habebant lapides (*coll.*) Iudaei illi OT. — ¹⁰¹ lapides (om Tb) [ag]gregarent illi (*dat.*) (= lapidarent illum) OT. — ¹⁰² + et eis-dixit OT. — ¹⁰³ multa opera bona Op. — ¹⁰⁴ ex Patre meo OT. — ¹⁰⁵ quod opus ex illis OT. — ¹⁰⁶ + illi (*dat.*) Op; dixerunt illi (*dat.*) Tb. — ¹⁰⁷ om illi OT. — ¹⁰⁸ non [ag]gregamus tibi lapidem Tb. — ¹⁰⁹ et quia Tb. — ¹¹⁰ fecisti (*verb.* a-te-factum-est) temetipsum Deum OT. — ¹¹¹ + et eis-dixit OT. — ¹¹² scriptum est in lege vestra quoniam OT. — ¹¹³ + sane OT. — ¹¹⁴ dixit ut- deos OT. — ¹¹⁵ fuit verbum Dei OT. — ¹¹⁶ potestas-est (= potest) solvi scriptum Tb; vobis-potestas-est (= potestis) solvere scriptum Op. — ¹¹⁷ et quem (+ *igi*) OT.

autem¹¹⁷ Pater emundavit (= sanctificavit)¹¹⁸ et misit ad-regionem (= in mundum), vos loquimini: Quoniam¹¹⁹ blasphemias¹²⁰, quia vobis-dixi¹²⁰ quoniam Filius Dei sum¹²¹. 37 Si¹²² non operor opera¹²³ Patris mei, ne credatis in-me. 38 Si<-igitur> operor, etsi in-me non creditis, operibus his¹²⁴ <si>¹²⁴ credatis (*imp.*), ut sciatis¹²⁵ et animadvertatis¹²⁵ quia Pater¹²⁶ ad-me (= mihi) et ego Patris¹²⁶. 39 Deinde¹²⁷ quaerebant illum apprehendere¹²⁷, et exiit ex manibus eorum. 40 Et abiit deinde (= iterum)¹²⁸, et transgressus-est¹²⁹ Iordanem in locum illum, ubi fuit¹³⁰ prius Iohannes (iovanē) et baptizabat, et ibi commorabatur¹³⁰. 41 Et venerunt multi¹³¹ ad-eum, et ei-loquebantur¹³² quia¹³² Iohannes (iovane) prodigium (= signum) nihil (= nullum) fecit¹³³; omne autem, quid (= quod)¹³⁴ dixit Iohannes (iovane) propter hunc, verum fuit¹³⁵. 42 Et multi crediderunt in-eum ibi.

¹¹⁸ sanctum fecit OT. — ¹¹⁹ quia Tb. — ¹²⁰ blasphemat quoniam dixi OT. — ¹²¹ + ego OT. — ¹²² si<-igitur> OT. — ¹²³ opus OT. — ¹²⁴ om his(si) OT. — ¹²⁵ agnoscatis et sciatis Tb. — ¹²⁶ Pater (om Pater Op) mecum est (+ Pater Op) et ego cum Patre OT. — ¹²⁷ quaerebant rursus apprehendere illum OT. — ¹²⁸ om et abiit deinde OT. — ¹²⁹ + illinc OT. — ¹³⁰ baptizabat Iohannes (iovane) primum et permansit ibi OT. — ¹³¹ multi veniebant OT. — ¹³² loquebantur quoniam OT. — ¹³³ operatus est OT. — ¹³⁴ quod OT. — ¹³⁵ est OT.